Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

№ 131 (5081). | ШИНАРДИ, 2 ноябрь 1971 шу. | Мах 2 кеп. | *Газет арадувл 1923 шера денз*

Грозненски электромеханически завода болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаьй пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашйира. Товарни продукци арахецарен продукцена реализаце ярен итт бетта план ханал дукха хьалха кхоачашьяй завода коллективо. Планал совгIа реализаци яй 110 эзар сома маьхерча продукцена. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба стерженьщикаш Никаева Сабила, Дякова Раиса, Чернов Василий, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача шоай смении нормаш 125—130 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: болх беш я стерженьщица С. Никаева.

И. Плиева сурт.

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗАИ ФРАНЦЕНЕИ ЮКЪЕ ВIАШИ ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРА ПРИНЦИПАШ

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума члена Л. И. Брежневеи Французски Республика Президента Ж. Помпидуси,

дукха ха хьалха денз шин мехка юкъе эттача доттагIлен традицешца вIоагIало а лувцаш,

1966 шера инарал де Голь визитагIа СССР-е хиначул тIехьагIа Советски Союзаи Францеиеи юкъе этта вIаши леладу пайдане дола гIулакхаш кхы а шерде чIоагIо а еш,

Европен дерригача дунен тIеи машара гIулакхa юкъе шин мехко лоаца дакъа лакхден еррагача пачхьалкхенаша вIаши леладу гIулакхаш дегIадоаладара гIо деи безам а болаш,

Л. И. Брежнев визитагIа Франце хиларагIа тIанийщар шин мехко вIаши политически гIулакхаш леладара ларда тIа оттаяь е принципаш.

ЦхьоалагIа. СССР-аи Францеиеи юкъе вIаши леладу гIулакхаш советски французски халкъашта юкъара дагадоаххарашеи вIаши долча хьашташеи маяххара да, хIаьта вIаши пайдане хиларен шин мехках хIаране декхарийн ларда тIа оттадаь хила дезаш а да.

ШоллагIа. Уж вIаши леладу гIулакхаш духьалдерзадаьдаш цхьанна а кхыча халкъа хьашташта, кхоалагIча пачхьалкхений хьакъехьа шинна а мехко тIанийцача декхарашта цхьаккха а тайпара Iаткъаш а дац.

КхоалагIа. СССР-аи Францеиеи юкъе барт хиларен вIаши гIулакхаш леладарен политика тIехьа тIайоагIача хана а ледаергья; царна юкъерча отношеней хадданза йола политикея дунен халкъашта юкъерча вахара хадданза йола фактори хила декхарийла я из.

ДиъалагIа. ООН Устава принципаши положенеши ларxIара ларда тIа оттадаь шин мехка юкъе вIаши леладу политически гIулакхаш конфликташ йолча районашка машар оттабара, дунен халкъашта юкъера кхоххам мелбара, къовсаме латта дешаш машара средствашца къоастадара, хIаьта иштта халкъаш экономически дегIадоаладара, цар вахара хьалаш тоадара гIо де лерхIаш да.

ПхелагIа. Европерен дунен халкъашта юкъерен кхерамзле чIоагIъяра, пачхьалкхенашта юкъера вIаши леладу машаре гIулакхаш цар общественни строях тийша доацаш дегIадоаладара хьинаре новкъостал де лерхIаш, иштта вIаши леладу гIулакхаш вIаштIехьдахара лоархIаме этап хиннача 1970 шера 13 октябре оттадаьча советско - французски консультацеш кхы а дегIайоалаергья моллагIа долча дипломатически каналеxя хIаьта иштта цар викалаш лаьрххIа вIашагIкхетарехи пайда а эцаш Цу консультацешa, къаьстта аьлча, йиш хилийта еза барт кхета гIулакхаш леладе лаха царца цхьана дунен халкъашта юкъерча организацешка а дунен халкъашта юкъерча совещанешка а, шинна а оагIонна хетачох, из бахьан долаш машара гIулакха пайдане хургдолаш моттиг эттача.

ЯлхлагIа. СССР-аи Францеиеи юкъе политически даькъе вIаши леладу гIулакхаш, къаьстта аьлча, хила деза кхыча хьаштдолча пачхьалкхений бокъонаши прерогативи а лоархIаш, шинна а мехко дунен тIа шоашта тIалатта бехктокхам, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Кхерамзлен Совета членаш хиларах тарра бола бехктокхам, дунен шоллагIча тIема итогаш тIара хьабоагIа Европера цар бехктокхам кхоачаш бе а безаш.

Нагахьа санна, шинна а оагIонна хетачох, машара кхерам тIатоссаш, машар бохабеш е дунен халкъашта юкъера кхоххам хьоабеш йола ситуацеш хьахуле, Советски Союзаи Францеи леладерга 1970 шера 13 октябре оттадаьча советско-французски протоколагIа доагIа гIулакхаш.

ВорхIалагIа. СССР-аи Францеиеи юкъе вIаши айхха леладу гIулакхаш хьаштдолча пачхьалкхенашца цхьана боккха лоархIам болаш да Европе машар хьаллацара, кхоххам мелбара никъ дIахо бахьара, кхерамзле чIоагIъяра, дувцилге йоацаш е принципаш:

— хIанзара доазонаш дохаргдоацаш хилар;

— чурча гIулакхашта юкъе ца лелхар;

— цхьатарра бокъо хилар;

— низ юкъе ца боалабари из юкъебоалабара кхерам тIа ца тассари кхоачаш а деш;

еррагача европейски пачхьалкхенашта юкъе машаре отношенеш, вIаши леладу гIулакхаш хилара.

БархIалагIа. СССР-и Францеи тешаш я деррагача европейски халкъаша шоай промышленни потенциал дегIайоалаяра, опыти знанеши вIаши йовзийтара, гонахьара среда лораяра хьакъехьа вIаши гIулакхаш леладаро Европе экономически Iилма - технически прогресса темпаш лакхъергхилара.

ИйслагIа. СССР-еи Францеи из тIабохийтаргба машара кхерам тIаоттача е из бохабаьча районашка беррагъюкъарча машара хьашташа маяххара дош сихагIа политически къоастадара.

ИттлагIа. ОагIонаша мемогга новкъостал дергда массане а деррига герз, эгара хьалха ядерни герз а долаш, дIададаккхара проблема къоастаяра, дуне тIема - политически группировкашта дийкъа хилар дIададаккхара, ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Устава положенешка кьежжа лоархIам чIоагIбара.

ЦхьайтталагIа. Деррагача оагIошкахьара шоай шин, оагIенгахьара отношенеш оттаергья СССРеи Францеи тайп - тайпара общественни строй йолча пачхьалкхенашта юкъе вIаши гIулакхаш леладара бола дика хьоккхам лургболаш.

ШийтталагIа. Йолаш йолча соглашеней, царна 1971 шера 27 октябре яь соглашени тIа а тохаш, ларда тIа экономически торговия гIулакхаш вIаши довзийтар, дегIадоаладар, Iалама ресурсаш караерзаяра даькъе вIаши леладу гIулакхаш, промышленностеи техникаи даькъе опыт вIаши йовзийтар, шин мехка юкъера бувзамаш чIоагIдара чIоагIа лоархIаме хеташ тIаэцаргда.

КхойтталагIа. Советски французски халкъаш духовни ганзашца вIаши дIаьхий дара, уж довзар хадданза тоадара средстваш цар культурацеи балхацеи дегIайоалаяра новкъостал деш дола долла хIама могадергда, цу даькъе дукха ха хьалха денз цар хьайоагIача отношеней, традицей, доттагIала лоархIам а беш. Уж де лерхIараш кхоачашдара новкъостал дергда дIахо а университетски, Iилма, художественни хьакъехьдар вIаши довзийтар, информаци, шин мехка организацешта юкъера, къаьстта аьлча, кагирхой организацешта юкъера контакташ, йоаржаяр шердаро. Из доагIа гражданашта юкъерча контактех а, царца кагирхой вIашагIкхетар, коллективаю е индивидуально, официально е официально доацаш хилара ларда тIа дIа-юха бахар а долаш. Цу лостаме тIаэцаш йола инициативаш хьаллоацаргья компетентни Iаьдало.

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. БРЕЖНЕВ.

Париж, 1971 шера 30 октябрь.

Французски Республика Президент Ж. ПОМПИДУ.

Новкъост Л. И. Брежнев Москве цIаккхачар

1 ноябре Москве юха цIаккхаьчав КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев. Официальни визитагIа Французски Республика Президента Ж. Помпидуси французски правительствас вийха ваха Франце хиннав новкъост Л. И. Брежнев, Германе, Социалистически Единни парте Центральни Комитето хьехарагIа ваха доттагIала визитаца Германски Демократически Республике хиннав.

Новкъост Л. И. Брежневца цхьана Москве юха цIаккхаьчав КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК отдела заведующи К. В. Русаков.

Внуковски аэродроме новкъоста Л. И. Брежнева накъабаьхнабар новкъостий В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. М. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель А. П. Ляшко, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш Н. К. Байбаков, В. А. Кириллин, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР министраш А. А. Гречко, Б. П. Бугаев, Н. С. Патоличев, Н. А. Щелоков, КПСС ЦК отдела заведующи К. У. Черненко, СССР Министрий Советерча телевиденеи, радиовещанеи Пачхьалкхен Комитета председатель С. Г. Лапин, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместителаш В. В. Кузнецов, А. Г. Ковалев, КПСС ЦК делай управляющи Г. С. Павлов, КПСС ЦК отдела заведующе хьалхара заместитель О. Б. Рахманин, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, СССР МИД бехктокхаме болхлой.

Л. И. Брежнева накъавена вар Советски Союзерча Германски Демократически Республика посол Хорст Биттнер.

Накъабаьхкараштa юкъе вар Советски Союзе Франце гIулакхаш леладе хаьна тешам бенна вола Ив Делаэ.

(ТАСС).

КЕРДА МЕХКДАЬТТА КIЕЖ

Селхан, 1-ча ноябре бонкха къахьегама толам баьнхар Карабулакски бурувтохара балхий управлене бурувдетта мастер И. Шляхов керте латтача бригада. Октябра цIей сийна тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш № 53 йолча скважинана проектагIа тоха лаьрхIа хинна 4085 метр бурув техар цо.

Из скважина тохача хана йоккха мехкдаьтта кIеж техар. Дийнахьи буси 3 миллиметр хулча штуцере гIолла скважинера доаккха мехкдаьтта 50 тонн совгIа да. Скважина тохача хана хьинаре дакъа лаьцар Никитин Эдуард Николаевич керте латтача коллективо.

А. БАКАЛЮК, тха штате воаца корр.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ДЕКЛАРАЦИ

Французски Республика Президента Ж. Помпидуси Французски правительстваси хьийха Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев 1971 шера 25 октябре денз 30 октябре кхаччалца Франце хьаша хилар. Л. И. Брежневца вар СССР Министрий Совета Председатела заместитель, СССР Министрий Совета Iилман техникан хьакъехьарча Пачхьалкхен комитета Председатель В. А. Кириллин, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, СССР арахьарча торговле министр Н. С. Патоличев.

Л. И. Брежнев цунна баха нахи Парижен Марселен хилар. Цар йиш хилар французски халкъа вахара тайп-тайпара оагIонаш довза. Уж къаьстта доттагIала тIехьи беззмен тIанийщар.

Л. И. Брежнева Французски республика Президентаца переговораш хилар, хIаьта иштта Премьер-Министраца французски правительства кхыча членашца вIашагIкхийтта а хилар.

Цу переговорашта юкъе дакъа лоацаш хилар:

Советски оагIонгахьара СССР Министрий Совета Председатела заместитель, СССР Министрий Совета Iилман техникан хьакъехьарча Пачхьалкхен комитета Председатель В. А. Кириллин, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, СССР арахьарча торговле министр Н. С. Патоличев, СССР Францера посол П. А. Абрасимов, КПСС ЦК Генеральни секретара гIонча Г. Э. Цуканов, КПСС ЦК Генеральни секретара гIонча А. М. Александров, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместитель А. Г. Ковалев, КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча отдела заведующе заместитель В. В. Загладин, СССР МИД 1 европейски отдела заведующи Ю. В. Дубинин.

— Французски оагIонгахьара Премьер-Министр Ж. Шабан-Дельмас, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр М. Шуман, экономикаи финансай министр В. Жискар д'Эстэн, промышленностеи Iилманца дегIаахареи министр Ф.-К. Ортоли, республика Президента генеральни секретарь М. Жобер, кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства генеральни секретарь Э. Альфан, Франце СССР-ера посол Р. Сейду, кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства политически департамента директор Ж. де Бомарше, республика Президента генеральни секретарината советник Ж. Б. Реймон.

Переговораш хилар вIаши тешареи шин мехка юкъерча доттагIала отношенешка хьежжа дог цIенеи долча хьале. Уж переговораш белгалъьдар кхоххам лаьгIбара гIулакх дIахьалхашка даккхен СССР-а а Францеа а юкъера отношенеш чIоагIъеи шаккхе а оагIув чIоагIо яь хиларца. Л. И. Брежневеи Ж. Помпидуси советско-французски вIаши леладу гIулакхаш массе доакъошка, царца политически даькъе а дегIадоагIаш хилара раьза болаш дийцар, 1970 шера 13 октябре оттадаь советско - французски протокол кхоачашдеш шинна а мехка юкъе дунен тIа хьаьхулача йоккхийча проблемай хьакъехьа политически консультацеш ю. ОагIонаша чIоагIдир советско-французски отношенешта цу документа боккха лоархIам хилар, цар вIашагIкхета уйла цунах боала пайда тIа-тIа лакхбара тIехьа хилар дIаккхайка а дир. Советско-французски отношенеш дегIайоалаеш укх тIеххьарча шерашка яьхача результаташа уж кхы а лакхагIча лагIа тIа яха йиш йолаш а лаьрхIа, Л. И. Брежневеи Ж. Помпидуси соцам бир СССР-аи Францеиеи юкъера вIаши леладу гIулакхаш, къаьстта вIаши леладу, духхьала машара гIулакха оттадаь гIулакхаш кхы а кIоаргагIеи чIоагIагIеи хилийта йиш хилара. Из де лерхIаш цар кулгаш яздир «Советски Социалистически республикай Союзаи Францеиеи юкъе вIаши гIулакхаш леладара принципашта».

Иоккхийча дунен халкъашта юкъерча актуальни проблемашка хьожаш Л. И. Брежневеи Ж. Помпидуси къаьстта геркам тIабахийтар Европерча хьала. Цар раьза хинна белгалдаьккхар 1970 шера СССР-аи ФРГ-анеи юкъерча а Польшанаи ФРГ-анеи юкъерча а договорашта кулгаш яздаьчул тIехьагIа кхоххам мелбара лостаме дIахо эволюци хилара дикага дог доаха керда белгалонаш гучаялар, уж договораш чIоагIдалар Европе машар чIоагIбара боккха лоархIам болаш хургхиларах тешаш дийцар. Белгалдаьккхар укх шера 3 сентябре СССР-а, Францена, США-на, Великобританена юкъе йинъ оагIорахьара соглашени яро, цар бехктокхам дIа-юха бийкъа тIаэцаш хилар бахьан долаш, Европаа юкъе кхоххам духбувла моттигаш дIаяха оагIоний юкъера уйла йолга хьахьоккхаш хилар а Европерен дунен халкъашта юкъерен кхоххам лаьгIбара лостаме бакъа боккха боккха гIа из хилар а. Л. И. Брежневи Ж. Помпидуи теш из соглашени барт барпеи хоадам беш долча протоколаца кхы тIа а хьалъюзаргхиларах. Цу тайпара хьахиннача прогрессои ГДР-аи ФРГ-анеи юкъера отношенеш юкъара лергIаяхара гIулакхаш дарах хьахиларга дог даха йиш йолча результаташеи, цу тIа гIолла уж шаккхе пачхьалкхе ВIашагIкхийттача Къамий Организаце дIаэцарои кхерамзле чIоагIъяра, Европерча еррагача пачхьалкхенашта юкъера отношенеш дегIайоалаяра, вIаши леладу гIулакхаш шердара эша керда перспективаш хьелларгья. Европерча кхерамзлени вIаши гIулакхаш леладарен дешай хьакъехьара Европа юкъара совещани гульяра шоаш беш бола лоархIам чIоагIбир Л. И. Брежневеи Ж. Помпидуси. Дукха ха йоацаш хиннача событешa гIо деш йола из предложени кастталашхэ кхоачашъяро, царна хетачох, новкъостал де доагIа континент тIема-политически группировкашта йийкъа хилар дIадаккха йиш хургйолаш европейски пачхьалкхенашта юкъера отношенеш йоалаш - йоалаш эргаяла. Совещане керттерачарех цхьа декхар хила деза пачхьалкхенашта вIаши юкъерча отношенешка пизаца цхьаккха тайпа кхерам хулийтаргбоаца е юкъебоалабергбоаца а пачхьалкхений территореш бIарча хилара, чурча гIулакхашта юкъе ца лелхара, еррагача пачхьалкхений цхьатарра бокъо хиларен шоай лоIаме хиларен принципаш лелаелга Iалашдергдола а декхарий система хьяра наькъаца европейски кхерамзле чIоагIъяр.

Иштта совещане цунна юкъе дакъа лоацаш долча деррагача мехкашта юкъера экономически торговии бувзамаш, вIаши леладу промышленни технически гIулакхаш, культурни Iилман хьакъехьа вIаши довзийтар, наха юкъера контакташ дегIайоалаярга вига а веза. Цу тайппара, вIаши гаргагIа довза а довзаш, шоай къахьегамо, искусства, гене даьнах пайда а эцаш, халкъашта дикагIа бовзарга машар, доттагIал, вIаши леладу гIулакхаш чIоагIдара шоаш вIашагIтохаш бола барт - цхьоагIо дикагIа йовза йиш хургья.

Хьаштдолча пачхьалкхений бартагIа Хельсинке дукхача оагIорахьара совещанена кийчо яр дезаш хилар дага а дохийта, Л. И. Брежневеи Ж. Помпидуси белгалдаьккхар, царна хетачох, дукхача оагIорахьара вIашагIкхетаро совещане ден повестка чулоацамах, балха процедурах, совещани гульяра хьалдача ханах, из гульяра порядках хьалхехьа вIашагIкхетаро дувца йиш хулийтаргхилар.

ОагIонаша лоархIаме лерхI Европа юкъерча совещане общественни хетачоа дагалаттар дизза кхоачашдаро ше дувларголча дешай хьадда йола результаташ яларi. Совещани 1972 шера хургйолаш совещани кийчъергхиларах дог доах цар.

Шинна а оагIоно йийцар герз дIададаккхара проблемаш. Цар бакъдир, СССР-и Францеи массане а деррига герз дIададаккхара тIехьа хилар дунен халкъашта юкъе эффективни тIаьхьожам а лоаттабеш. Цар чIоагIдир цу гIулакха ядерни пхе пачхьалкхен конференци майаагIара хургхилар. Цар лерхIачох, къоастадара хьалхагIа дувца оттаде деза ядерни герз дIададаккхара дешаш. ОагIонаш тIехьа тIайоагIача хана а еррагача средстваех пайда эца дага да из дара. Цу хьакъехьа оагIонаша пайдане лерхI герз дIададаккхара хьакъехьа деррига дунен конференци гульярах йола советски предложенеш.

СССР-еи Францеи белгалдаьккхар химически бактериологически (биологически) герза хьакъехьара дагалаттар цаI хилар. Герза уж ший тайпа еррига дунен халкъашта юкъерча сообщество раьза хургйолча хьалашка хьаде а дIадаккха а йиш хургхилар вIаштIехьдаккхар шоашта дезаш дийцар цар.

Гаргарча Малхбоалене гIулакхаш кхоххадена латтара шоаш сагота хилар хьа а кхайкадеш, шинна а оагIоно бакъду, дов политически наькъаца къоастадара даькъе хIанз а прогресс ца хилар. Цар данза даргдоацаш лоархI ООН Генеральни секретара къаьстта викал посол Ярринг дагавалга 1967 шера 22 ноябрерча Кхерамзлен Совета резолюцеча хьежжа, кхы тIехьа ца а доахаш, дIалийнача еррагача территорешкара израильски бIу арабоаккхилга, дешаца хьашт долаш болча хIара мехко цу районерча деррагача мехкий суверенитет, политически лоIам, территориальни бIарчал къоабалъелгеи лоархIилгеи лерхIаш бола бакъахьареи чIоагIеи машар оттабар дукъа юха а дIадоладе торо ялар.

Советски Союзои Францеи чIоагIа оарцагIа а яьнна, шоай еррагача политически торонех, белггала аьлча йинъ оагIорахьарча консультацешех, пайда а эцаш, дIахо а средстваш лехаргья укх гаргарча хана Гаргарча Малхбоаленера дош къоастадара. Уж консультацеш йолча хана лаьрхIа хьажа деза, белггала аьлча, вIаши мегаргйолаш йолча Гаргарча Малхбоаленера дош къоастадара гарантеи система принципашка.

Индокитае хIанз а лоаттаеш йола кхыча мехкий интервенци соцаяра, цу районе дахача халкъий хьашташа ма хеттара а долаш, цигара дов политически наькъаца къоастадара тIехьа латт Советски Союзои Францеи. ДIахо а чIоагIа оарцагIбувргба уж цу районе дахача халкъашта 1954-чеи 1962-чеи шерашка яьча Женевски соглашеней ларда тIа переговораш яра наькъаца шоай кхел, цхьанна тайпара кхыча мехкашкахьара юкъегIертилга а доацаш, шоашка къоастайта торо хилийтара дош цу тайпара къоастаде новкъостал дар духьа.

Л. И. Брежневи Ж. Помпидуи хьежар Малхбоалехьарча Пакистанера событеш бахьан долаш Индостански ах гIайрен тIа эттача кхерамеча хьала тайп-тайпарча аспекташка, цар бакъдир, цу районе машар лоаттабара дIахо а къахьега лаьрхIа шоаш хилар. Цар хьакхайкадир дукха нах удаш хьачуухаш хилар бахьан долаш Iийде правительствана тIаэтта халонаш шоаш хетаеш хилар. Шинна а оагIоно хьакхайкадар, белгала аьлча, байдда дIабаха нах юха чубоалабара торо лургйолаш Малхбоалехьарча Пакистанера проблемаш сихагIча тайпара политически наькъаца къоастаергхиларах шоаш дог тийша хилар.

Машар хьаллоаттабарая къовсам тIа дола дешаш къоастадарах, шоашта хетаргахьа, бизза пайда эца безаш йола торонаш еннача ВIашагIкхийттача Къамий Организаце Уставо лерхIараштеи цун принципаштеи шоаш тешаме хилар бакъ а деш, оагIонаша хьакхайкаду шоаш шаккхе оагIув шоашта юкъера консультацеш ВIашагIкхийттача Къамий Организаце гIулакхаш дикагIа лелалга Iалашдар духьа дIахо яхьеи кIоаргъеи ловш шоаш хилар. Цар белгалдоаккх шин мехка юкъе дIа-хьа дувцар хетадарi консультацеш яри ВIашагIкхийттача Къамий Организаце боккхача лоархIаме хилар.

Шин оагIорахьарча гIулакхий тайп-тайпарча аспекташка хьежар Л. И. Брежневи Ж. Помпидуи. Цар хьакхайкадир Французски Республика Президент 1970 шера октябре СССР-е венача хана денз дIаяхача юкъагIа уж гIулакхаш дегIаахара шоаш раьза хилар.

Шинна а оагIоно раьза хинна белгалъьяккхар экономически промышленни даькъе цхьана гIулакхаш леладеча хинна прогресс.

1969 шера 26 мае торгово-экономически гIулакхаш цхьана леладара хьакъехьа пхе шера соглашени яьча хана денз торговии гIулакхаш дIахо дегIадаьхад. Раьза хинна белгалдаьккхар укх шера Франце кхухьийта советски товараш дикка дукхагIа хилари царна юкъе машенаши оборудовании алсамъялари.

Шинна а оагIоно бакъдир, торгово-экономически цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа яьча соглашене тIа оттабаь советско-французски торговле боарам 1970—1974 шерашка шозза алсамбаккха лаьрхIа шоаш хилар.

Из гIулакх кхы тIа чIоагIде лаьрхIар цар шинна а мехка юкъера торговли дегIайоалара. Белггала аьлча, цар низаш тIаухийтаргда Советски Союзера бедал дукхагIа кхахьийтара нийсса советски промышленни оборудовани а французски импорте дIахо алсамъяхара. Шинна а оагIорахьара хьакхайкадир хIанз оттаеш латта дукха йоккхий проекташ кхоачашъелга шоашта ловш хилар. Цунца дувзаденна шинна а оагIоно раьза хинна белгалъьяхар, белгала аьлча Советски Союзе йоккха хьуи промышленни комплекс хьалъярца хоттаденна вIаштIехьъяьнна результаташ а, хIаьта иштта СССР-е мухь кхухьа машенаш ю завод хьалъеча балхаш дарца французски автомобильни промышленностo лаца дезаш дола тоъал доккха дакъа а. Шийи оагIонгахьара французски правительства дIахо а могалергда Франце дукхха промышленни комплексаш хьалъеча советски организацешца лоаца дакъа.

Шинна а оагIоно бакъдир Францеца советски Iалама газ йоххилга а Советски Союза газови промышленноста Францера оборудовании материалаши ийелга а. Уж дагабоврга цу дешах вIаштIехьбаьнна барт укх гаргарча хана практически кхоачашбара чакхлоахаргдолча гIулакхашта.

Шинна а оагIоно иштта бакъдир укх гаргарча хана кхоачашъе йиш йолаш йола юкъерча боарамера проекташ чакхйоахача французски предприятеша дакъа лацар хьашт долаш гIулакх хилар а.

Шаьхха а бакъдир оагIонаша, шоашта хетачох, Iилман техникан даькъе цхьана советско-французски гIулакхаш леладелга боккхача лоархIаме хилар.

Цар раьза хинна белгалдаьхар 1966 шера 30 июне соглашени йинча денз цу даькъе карагIдаьнна толамаш, дика лаьрхIар, белггала аьлча, 1971 шера 22 июлера 24 июле кхаччалца Москве хиннача даим болх беча вIашагIъийначa советско-французски комиссе ялхлагIча сессе балха результаташ. Цунца дувзаденна белгалдаьхар космически тохкамаш дара, атомни энергех машара гIулакхашта пайда эцара, хIаьта иштта физика даькъе даьла лоархIаме толамаш, белггала аьлча: Бетта тIехеи тIа французски лазерни отражатель оттаяр, Серпуховe протонни советски ускорителa тIа «Мирабель» яха французски пузырькови камера болх бе йолалийтар, французски Iалама урана Советски Союзе обогащени яра хьакъехьа яь советско-французски контракт. Иштта дика беркат даьннад юрта боахама, гIишлошъяра, архитектура, хии проблема, медицине тохкамаш дара, машенаькъа транспорта, метеорологе, океанологе даькъе цхьана леладеча гIулакхех.

ОагIоний барт вIаштIехьбаьлар цхьана леладу уж гIулакхаш фундаментальни санна, иштта прикладной а тохкамий даькъе дIахо дахьараи дегIадоаладараи, кхыча актуальни проблемашка, белгала аьлча, гонахьара среда лораеча, вахара физико-химически лардашка, йоккхача Iилман приборостроене а уж леладелга могадара.

Цхьана леладу экономически промышленни гIулакхаш йIаьххача хана тешамегIа хилийтар духьа вIаши гIойле а йолаш цхьана леладеча гIулакхий шерра программа чакхъяккхара новкъостал де дезаш йола соглашени яьй оагIонаша цхьана леладу экономически, технически, промышленни гIулакхаш 10 шера дегIадоаладара хьакъехьа.

Военни наькъагIа дIахо а дIахьа визиташ е лаьрхIар оагIонаша.

Шинна а оагIоно иштта бакъдир СССР-аи Францеиеи юкъера культурни бувзамаш кIоаргде а безам болаш шоаш хилар. Цар раьза хинна бакъдир прогресс хилар, белгала аьлча, Франце эрсий мотт хьехарен СССР-е французски мотт хьехарен даькъе барт вIаштIехьбаьккхар цу даькъе чакхдоахаш дола гIулакхаш кхы тIа а чIоагIдара. Цар хьакхайкаду, культура кхыча массе а даькъе, белгала аьлча: радио, телевидене, искусства, кино, образоване, просвещене, спорта, информаце даькъе дIа-юха еш йола обменаш а хIаьта иштта шинна а мехка гражданашта юкъера контакташ а, белгала аьлча, кагирхой организацей наькъагIа еш йола обменаш дIахо а шоаш могаергхилар. Цар къоабалдаь тIайийцад, даьха толамаш дале а, цу доакъошка цхьана леладу гIулакхаш дIахо шердара тоъал торонаш хилар.

ОагIонаша раьза хинна белгалдаьккхар, Л. И. Брежнева визито, шин мехка юкъера цхьана леладу гIулакхаш хадданза шерлуши кIоарглуши хилар а хIаьта иштта СССР-еи Францеи халкъашта юкъе латта доттагIалеи вIаши лархIареи гIулакхаш къаьстта маIан долаш хилар а бакъде торо еннилга. Цу визито кхы тIа а тоалергда машара духьа леладеш дола советско - французски бартйиш а цхьана леладу гIулакхаш а.

Париж, 1971 ш. 30 октябрь.

А. Н. КОСЫГИН МОСКВЕ ЮХАККХАЧАР

31 октябре Москве цIаккхаьчар Канада премьер - министра П. Э. Трюдос хьийха а Куба Коммунистически парте Центральни Комитетеи революционни правительствеи хьийха а Канадеи Куба Республикеи хинна воагIа СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин.

А. Н. Косыгинца цхьана цIаккхаьчар Гуржий ССР Министрий Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, СССР форда флота министр Т. Б. Гуженко, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра заместитель С. П. Козырев, кхыбола официальни нах.

Внуковски аэродроме А. Н. Косыгина накъабаьхкабар новкъостий Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш В. Э. Дымшиц, В. Н. Кириллин, М. А. Лесечко, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, СССР министраш Б. П. Бугаев, В. П. Елютин, Н. А. Щелоков, СССР Министрий Совета арахьарча экономически бувзамашта йолча Пачхьалкхен комитета председатель С. А. Скачков, СССР министрий заместителаш В. В. Кузнецов, В. Г. Куликов, СССР Министрий Совета гIулакхий управляющи М. С. Смиртюков, КПСС ЦК отдела заведующе хьалхара заместитель О. Б. Рахманин, СССР Министрий Совета Iилманеи техниканеи йолча Пачхьалкхен комитета председатела заместитель Д. М. Гвишиани, кхыбола официальни нах.

Накъабаьхкараша бар Куба Республика Советски Союзерча гIулакхашта ханна поверенни вола Пэдро Буэно Планес, Канада Советски Союзерча гIулакхашта ханна поверенни вола П. Тротье.

ТӀАХЬОЖАМХОЙ БӀАРГ ТӀАКХОАЧ

Оаха, МалгӀабикерча халкъа тӀахьожамхоша, рузкъаш кхомиштa бу хьежача тхоай декхар чакхдаьннарг дархӀаш. ЦаӀ моттиг яц тӀахьожамхочун бӀарг кхача ца безаш, кхыметтел цӀенал, лостам а тӀехь.

Городе, юрташка, массайолча производственни участкашка, нах гуллуча лелача моттигашка цӀена, безаме хила еза. Ийна, бӀехазхилар цӀагӀа а, аьа а мегаш дац: тайп - тайпарча лазарий хьасташ да уж. ХӀаьта цар ваьха унахцӀенонна, общественни къахьегама мел зе ду, мел гӀайгӀа яхь. Духхьала санэпидстанцерча болхлошта кхоачащдулургдоаца декхар да профилактика, эстетически хозал производства, вахара юкъе хьолга.

Цудухьа тха группашен посташен лаьгӀбалийтац цу гӀулакхабоагӀа теркам. Эггара хьалхаоаха тӀахьожам лоаттабер общепит я. Шоай цӀагӀарча фусамноаноех санна тешаш бӀарччача городе, районе бахача наха цу столовешка болхлоша кийчдаь хӀама дуъ хӀара денна.

Тешаме кулгаш хила деза цу даъарах дӀадеттараш, шоай бехктокхам бовзаш хила беза кухнешка боахкараш, даар хьалхашка увттадераш, пхьегӀаш цӀенъераш. Уж гӀулакхаш тахка доладелар тхо общепита помещенеш йоагӀача тайпара ремонт ь кийчъяьйнй а хьожаш.

Оаха яьча рейдаша гучадаьха кхоачамбоацараш дӀа а доахаш дукхагӀа йолча столовешка ремонташ яьй, еха хиина пхьегӀаш юла пхиъ агрегат тоаяьй, массанахьа а (кухнешка) дӀайха хий хургдолаш гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхад. ХьалхагӀа лорашка чакх ца боалаш шоай ха тувлайолийташ дукха бар общепита болхлошта юкъе. ХӀанз из кхоачамбоацар чийслац уххаза. ТӀахьожамхой тохкама лер я из.

Района ерригача совхозийн колхозийн группайн постайн тӀахьожамхой шо-шоай фермашка хииаб массайолча оагӀора кӀоаргга цӀенон, лостама гӀулакх тохкаш, хӀана аьлча уж я эггара чӀоагӀагӀа цӀена лелае еза моттигаш. Цига яьхха шура, кхыйола хьайбай продукташ даъара юкъе яхийта кхераме я тешам боллаш санитарни лостам ца хилча. Тохкам бича гучадаьлар цу гӀулакха района фермаш укх шера хьалха хиннаьул дикагӀа кийчъенна йолга. Цу хана рейдови бригадаша гучадаьха гӀалаташ дукхагӀа долча даькъа дӀадаьхал. ХӀанз массайолча фермашка ханханнахьа тел дояркашта а, хьайбашка хьожачарна а спецбараькъаш, доахан детта цӀена ведраш, шура чулоаттаю флягаш, кхыйола эша пхьегӀа я фермашка тоъал. Коашка дикагӀа лостам баьб.

ХӀаьта а цӀендена дӀадаьинадац фермашкара кхоачамбоацараш. Дукха болх ба нига тӀахьожамхошта бе, дукха да хьалхадаха, дувца, новкъостал де. Дукха ха йоацаш тхоай комитета заседание цӀаькха а дувца дийзар тха фермашкара хьал. ГӀулакх тоалургдола наькъаш белгалдаьл.

Кэст - каста цу тайпара тохкамаш ду тӀахьожамхоша кхачан промышленноста предприятешка а. Ачалкхерча заводе дикха хий цӀена а дац, чамбоацаш, цхьа дукха латтарах пайдан доацча даьлча санна а да яхаш дукха ледкъар ийдархой. Цига хиннача тӀахьожамхоша гучадаьккхар заводе лостам боацилга, хӀаьта гигиена бокъонаш лелаяра гӀулакх дицденнилга. Цу завода директора нов. Чапановна бетта цо нийду алапий миссел гӀод техача кӀезига-лукха эргадувла доладелар гӀулакхаш. Хьалха дӀадувцарах, аларах, бехкбахарах хӀама хилацар.

Тха тӀахьожамхой теркама керттера объект я маьхк ю пищекомбинат а.

ХӀанз Ӏана город, юрташ ийчъеча хьинаре дакъалоацаш ба МалгӀабикера тӀахьожамхой.

С. ИБРАГИМОВ,
МалгӀабика района халкъа тӀахьожама комитета председатель.

ДЕРРИГА А ТЕРКАЛДУ

Урус - Мартана районерча «Горец» совхозе тӀахьожама группашкен посташкен болх беш 121 саг ва. Царех КПСС членаш—85 саг, ВЛКСМ членаш — 9 саг, районни Советий депутаташ — 32 саг. ХӀара квартале план а увттаеш бу халкъа группашен посташен шоай болх. План оттаеча хана юкъекхувхь дӀаухийтача ахчанна, товаро - материальни ценностаашта, доагора, запасной оатхалашта, хӀаьта иштта кхашкен хьайбай боахамен деча балхашта тӀахьожам лоаттабара дешаш. Къаьстта теркам тӀабохийт, масала, лаьтта ахара, тоадара, хӀамаш дӀаера, чуэцара, фу кийчдара, доахани коа тӀара оалхазараши Ӏалашдарен кхабарен, керда Ӏодаь хьайбаш тӀера ца доалийташ лорадар, хьайбай продукташ яхарен дӀаахийтарен дешашта.

Иштта тӀахьожам лоаттабу совхоза къахьегамхой заявленеши, жалобаши администраце ханнахьа къестайой хьожаш а.

Халкъа тӀахьожамхоша доккха дакъа лаьцад кхомбеш ахча дӀаахийтарен агротехнически, зооветеринарни правилаш кхоачашъеча тӀахьожам лоаттабарен гӀулакха.

Хоза а хеташ белгалдаккха догдоагӀа 1970 шера совхоз пуххьашха рентабельни боахам а хиина дӀаэтта хилар.

Шоай беррига болх партийни организаце юкъарчал доацаш кулгал а деш чакхбоах халкъа тӀахьожама группашен посташен, цо лостам т тел халкъа тӀахьожамхой берригача балха, чӀоагӀъяь балхий планаш кхоачашъяра хадданза тӀахьожам лоаттабу.

Балха юкъе къаьстта хьинаре дакъа лоац халкъа тӀахьожамхоша нн. А. Асуева, А. Симоновича, А. Идигова, М. Дадаева, М. Муртазалиева, А. Атабаева, дукхахча кхычар.

Тоххамбеш кхоачамбоацараш гучадаьлча, халкъа тӀахьожамхой оарцагӀбоал уж дӀадахара, хӀаьта, нагахьа санна сов лертӀардаьнна хӀама нийсделча, акт а оттайий из директорага дӀалу бехке бараштa де доагӀар дайта. Ала дезаш да, халкъа тӀахьожамхошкахьара дӀакхаьча цхьаккха сигнал директора теркал ца еш йита ца хилар: масала, халкъа тӀахьожамхошта М. Эльмурзаевнен А. Идрисовнен гучадаьинад кхашка органически удобренеш дӀакхнхьай аьнна харцахьа 300 сом яздаь хилар. Из даьрашта чӀоагӀа бехк болба аьнна приказ техар совхоза директора.

Халкъа тӀахьожамхоша дакъа ца лоацаш дац укх шера бархӀ-бетта боахаме 9 тонн доагор-машендаьтташ, 110 квт. электроэнерги кхояр, дӀа ца оттаеш лаьтта 6500 сома маьха оборудовани болх бе йолаялийтар. Денна тӀахьожам лоаттабу машинно-тракторни автомобильни парка эксплуатаци еча, хӀаьта из бахьан долаш дикка кӀезигдаьд гӀулакх доацаши мухь тӀабоацаш яьсен транспортни средствашлехкилга.

Балха юкъе хьинаре дакъа лацарах районни халкъа тӀахьожама комитето маьхера подаркаш, совхоза дирекцен парткомен Сийлен грамоташ, маьхера совгӀаташ, ахчан премеш тийннай халкъа тӀахьожамхошта нн. А. Асуевча, Ж. Булчаевна, С. Мунаевна, кхычарна.

ХӀанз шоай беррига болх КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа чакхбоах халкъа тӀахьожамхоша.

А. МАГОМАДОВ,
«Горец» совхоза халкъа тӀахьожама группа председатель, керттера инженер.

Гуйра кхашка

Сийлахь - боккхача Октябра 54 шу дузача дийнахь кхашкара деррига балхаш чакхдахара беррига низ тӀабахийта къахьегаш ба хӀанз вай республика юртбоахама къахьегамхой. ТӀеххьарча гектараш тӀара чуэцаш латт хьажкӀаш, дуга, шекара свекла.

Ткъаь пхелагӀча октябре 5310 гектара тӀара чуийцаяр республике гӀолла шекара свекла. ПланагӀа чуя езачох 74 процент я из. Кхы а 1900 гектара тӀара чуэца езаш я шекара свекла.

Укх шера дӀае езачох 163,5 эзар гектар е 97 процент дӀайийнай гурахь юв культураш. ТӀеххоачашъяьй гурахь юв культураш дӀаера план МалгӀабика, Надтеречни, Наурски, Ножай-Юрта районашкарча кхаш леладераша. ХӀаьта гурахь юв культураш дӀаера план кхоачашъяра республике гӀолла кхы а пхиъ ах эзар гектара тӀа дӀае езаш я уж. Нагахь санна дӀадахача шерaцa нийсдича, юхейиса культураш чуэцарен гурахь дув ялат дӀадерен балхаш укх шера сихагӀа леле зяба лаьтта ахара дӀадахача шерал дикка тӀехьабус республика механизатораш. ПланагӀа зяба аха дезача лаьттах 51 процент мара аьхадац.

Геттара во вӀаштӀехьдаьхад зяба лаьтта ахара балхаш Грозненски, Наьсарен, Шелковской, Сунженски районашка. ПланагӀа аха дезачох Наьсарен районе — 26 процент, Грозненски районе — 35 процент, Шелковской районе— 38 процент, Сунженски районе — 43 процент мара аьхадац.

Гурахь дув ялат дӀадувши юхейиса культураш чуэцаши болх беш хиина дукхагӀа йола техника мукъаьннай хӀанз. Цудухьа торо я зяба лаьтта ахара темпаш хӀанз дикка лакхъе. ХӀаьта цу торонех бизза пайда эца а беза юртбоахама къахьегамхоша.

1971 шера 25 октябре зяба лаьтта ахарах йола

СВОДКА
(план процентащца)

Районаш	
Ачхой-Мартана	75
Ведана	55
Грозненски	35
Гудермесски	81
МалгӀабика	39
Надтеречни	60
Наьсарен	26
Наурски	71
Ножай-Юрта	48
Советски	118
Сунженски	43
Урус-Мартана	61
Шаьла	75
Шелковской	38
г. Грозный	54
Республике гӀолла	51
ДӀадахача шера 26 октябре хиннар	53
МСХ колхозашкен совхозашкен	49
«Скотопром» совхозашка	53
«Грозвино» объединене	72
«Консервплодоовощ» объединене	59

ХӀАНА ТОАЛАЦ БОЛХ?

Екхан йолаш хоза ди дар из. Хьалда доагӀача Эсагахьа мухалегӀа чуласташ я улица. «Кагирхой улица», — оал цунах Мужечарча наха. Цига гӀолла балха дӀа а ух, цӀа а ух Грозненски хӀамаш тегача производственни объединене —№ 3 йолча филиале хӀамаш тега кхалнах. Цеха адани Эсал дехьа я. Сихбенна болх мехкарий. ШоллагӀа смена болх бе йолалу ха хьатӀаэттай. Юххера а дӀаболалу болх. ХӀаьта а агрегатацара хӀамаш тега массехк машен болх бе йолаяланза латт...

ХӀамаш тегача цеха балха процесс теркалъе эттача, юкъ-юкъе хӀана аьле хаттар де догдоагӀа: Каст-каста хӀана ю прогулаш? Планови заданех хӀана лоархӀаяц цех? Цу хаттараашта дала жоп корадоагӀа, цхьабакъда гӀулакхаш тоалац...

Цеха «бера» ха мара яц яхаш бахьанаш леха вӀалла доагӀаш а дац. Январе ши шу дуз цеха эггара хьалхара продукци —кӀадах яь берий хачеш тикай тархеш тӀа гучаяьлча дена.

ХӀанзе а белгалдоаккхаргда вай цех «дегӀаягӀац». Арахеца продукци хьалхагӀа а санна цхьа хачеш я. Продукци сел кӀезига хиларо лакхъялийтац къоначa болхлой — кхалнаьха професси. Цехерча дукхагӀболча мотористкай цхьоалагӀа разряд я, шоллагӀа разряд йолаш нагахьа саг яц царех. Кхетадеш да, разряд чоалханеча балхага хьежжа хила езаш хилар. ХӀаьта из я а я иштта.

Мегад: хӀамаш тегача производственни объединене лаьрхӀад моллагӀа чоалхане продукци цу цехе тегийта. ТӀаккха из мухь шийна дӀатӀаэца могаргдарий коллективана? Тамаш я-кх моге. ХӀана? Цкъа-дале кадраш чоалхане балхаш дулургдолаш яц. Цех хьайийллача денз яийса ах хувцаеннай болх беча кхалнаьха состав, денна ю прогулаш. Цу тайпара, дӀахьалхашкахьа бода никъ оаш шоашта дӀакъайлаб. Бахьанаш дувцаргда вай. Царех керттердар: хӀамаш тегача кхалнаха эшар балха ца хилар. Царех дукхха бараш Оалхан, Первомайске бах. Новкъа кхийттача машенана а дукхагӀча хана гӀаш а ух уж балха. ХӀаьта гӀаш бе беза никъ 5—6 км. ба. Цудухьа пхьаза балхаца дукха безам болаш а хилац кӀаьдъенна кхалсаг. Во бу болх столове а. Даим цхьан тайпара, кийчбе ца ховш кийчбаь кхача ба буар.

Цехе вӀалла хьоаеш а яц материальни моральни стимулаш. БӀаьи ткъаьи итт кхалсаг болх беш йолча коллективе чакхъяькха цхьаккха а культурно-кхетама балха мероприяти дагаягӀац. Пенгазет дац, агитбригада укхаза вӀалла я а ягӀац. Комсомола райкомера цхьаккха болхло укхаза вена бӀаргавайнавац.

Кхетадеш да, цу хӀамаех дукха дулургдолаш хилар. Эшар хӀама дац юхь дӀайолаелга, дика хьехар делга мара, цхьабакъда, деррига дита а терно янза ягьяц.

Болх юкъагӀбоах лер тӀа яьха тега хӀамаш ца хиларо. Ӏомабаьр мара хьабе кхы тайпа болх бац. ГӀайба лоаччараш а кхы тайпа цхьа моллагӀа йола хӀамаш а хьае йолае магаций. ТӀаккха хьабе шортта болх хургбар, хӀаьта цунга хьежжа лакхагӀа хургда хьокхамаш а алапи а.

ХӀара денна ворхӀ бӀаь хачи еза цеха шин смена. Из план я. ХӀаьта хьераш 550—600 мара яц. ХӀара денна кхоачаш ца деш дусараш хьа а Ӏайя, царех юххера а ондо процент хул: конвейера эшар болх нийса лелилга, низ цхьатарра тӀабохийтилга, говзал я.

Мастера Гамбердова Хьавай смена. Ерригa машенаш болх беш я. Механизмашка бӀарг дика кхоаб механика М. Чумакова. Царех цхьаяраш яьсса я. Х. Гамбердовас духтӀавоах: укх тӀа кӀамаш тегаш яьгӀар отпуске я, ерхьаенаяц. Мотористкаш ца хилaро кхы а дукхагӀа халонаш тӀакхоачаю бригада. ДикагӀболча хӀамаш тегараша шолхонца бу болх. Бокъонца бола универсалаш ба Арапханова Мадина, Темиркиева Мовлатхан, Бузуртанова Казбан, Албакова Лида. 58 операцех хӀарапр еча станока тӀа бӀаргагуш хул уж.

...Хьенна дага хиннад Ӏаьржа бӀарг-цӀацкъам дола хӀанзза кхийна йоӀ эггара дикагӀа хӀамаш тега ховш хург ма йий аьнна.

Дукха низ тӀа ца бохийташ, атта тӀег хӀамаш Албакова Лидас. Тегаш латтача хӀаманна тӀаийнрзай уйла, долла хӀама хьалхашка улл. Оа нийса, дика да. Хьоча мугӀарга цӀаьхха голаш етт, сихха тӀакӀалтӀа доах баракъа. Ше дечоа тӀайийрза, цӀенхашта я юхьмараж. Болх беш йоаллача хана из зийча дагӀух укх тайпара дешаш: «Дуккаеза професси—сага ах ираз». ХӀамаш тегара болх безабаларон тӀайийрза къахьегарон керда професси сихха «ший цӀер тӀа» яьккхар. Бакъла из, цар тайпачча кхалнаха юкъе эггара хьалха хӀамаш тегара болх карайицар Лида я. Предприяти Ӏойиллача денз цига болх беш хьайоагӀа из. Дукха ха я цхьа телевизора экрана тӀа хьалха латта хӀамаш тегараш цунна бӀаргабайна. Городе яхийта со аьнна дийхар цо наьнагара. Лидай ираза хӀамаш тега цех хьайийллар юрта. ХӀамаш тега барайтта шу даьнна йоӀ шоай цехе эггара толашагӀа йола болхло а хинна дӀаэттай.

Шийн мощносташ элсам ца йоахаш, болхлой профессиональни боарам массеза а цхьатарра бусташ йола предприяти корайоагӀаргьяц. ХӀаьта аллха Мужечара цех а яц цу тайпара хила йиш йолаш. Болх тозбара эша торонаш йолаш я. Эшар хӀама дац инициатива хул на мара...

Л. ВЕЛИЧКО,
Сунженски района «Знамя труда» газета болхло.

Ворошиловградски областъ. «Социалистически яхь вӀаштӀехьйоаккхилга дӀахо тоадарах» болча КПСС ЦК соцамо творчески инициатива керда айяьй Ворошиловградщинерча горнякий. «Свердловантрацит» яхача комбинато № 66 йолча шахта горнякаша, шоай торонаш йиста а йиста, декхар тӀаийцад пятилетка чакхйоаллаш хила лаьрхӀача къахьегама овсарленга 1973 шера (ханал 2 шу хьалхагӀа) кхача аьнна. Нагахьа санна 1970 шера хӀара шахтеро юкъера лаьрхӀача бетта 56,2 тонн кӀора йоаккхаш хиннаяле, 1973 шера 83,5 тонн яха лерхӀ. Шахта бӀарчча хьайийцача денна бийсанна боаккха кӀор пхи эзар тоннага дӀакхоачаргба (1970 шера боаккхаш хиначул 1800 тонн дукхагӀа). Декхараш кхоачащдергхилар бакъду нийса даьча инженерни лоархӀамашца, кердагӀа йола техника шерра юкъеккхахьарца, къахьегам Ӏилман ларда тӀа вӀаштӀехьбаьккхарца.

Черноусов Анатолен Алесенко Василен кӀор боахача комплексни бригадай горнякаша яхьа хьакъехьа шоайла договор даьд. Договор дарца шоайла даькъала буво Черноусов Анатолен звеньевой Стенов Борисен (аьттехьа).

Р. АЗРИЕЛА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТӀАДОАГӀАЧА ШЕРА ЧОТАХ

Наурски района «Россия» колхоза ферма коллектива, кердача пятилетка хьалхарча шера социалистически декхараш тӀаэцаш соцам бир хӀара Ӏаттагара 2500 килограмм шура яккхара къовсам лоаттабе. Планал ши бӀаь килограмм дукхагӀа я из.

Ферма хӀара болхлочоа ховш дар мел лоархӀаме, бехктокхаме ба баь соцам. Цудухьа ферма хӀара доярка, бежӀу, кхыбола болхлой тӀаийча декхараш кхоачашдара мамогга къахьегаш ба.

Чакхъяьннай укх шерара кхо квартал. Цу юкъагӀа баьча балха итогаш яьй ферме. ХӀаьта даьха толамаш лакха да. ДӀадахача шерaца нийсдича дукхагӀа я укх шера хӀара Ӏаттагара йоаккха шура. ДукхагӀа дӀалуш я из паччахьалкхенна а.

ТкъоалагӀча октябре ферме хӀара беттача Ӏаттагара яьккха шура 2462 килограмм хилар. Шера планагӀа цхьан Ӏаттагара яккха езачул 162 килограмм дукхагӀа я из. Белгалдаккха доагӀа, дийнахь ферме цхьан Ӏаттагара йоаккха шура юкъера лаьрхӀача 9—10 килограммага кхоачилга. ЛаьрхӀача гуш да, цхьоалагӀча ноябре ферма коллективо шоай социалистически декхар а хийцца тӀеххоачашдергдолга.

ТӀеххоачашъяьй ферма болхлоша паччахьалкхенга шура йоххара план а. ТкъоалагӀча октябре цар паччахьалкхенна планал совгӀа дӀаенна шура 49 тонн яр.

ХӀара беттача Ӏаттагара дукхагӀа шура яккхара дояркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле дӀалаьцай Къахьегама Шеча Байракха ордена кавалера Матросова Евгения Кириловнас. Цхьан Ӏаттагара хӀара дийнахь юкъера лаьрхӀача 12—13 килограмм шура йоаккх цо. ХӀаьта ткъоалагӀча октябре хӀара Ӏаттагара 3258 килограмм шура яьккхар Евгенияс.

Ше тӀаийцача социалистически декхарех Евгенияс укх шера яккха езаш хиннар 2700 килограмм яр.

Матросовайл дукха тӀехьабусаш бац дояркаш: Екимова Мария, Мусаева Аьсет, Кранго Елена. Цар а кхоачашдаьд хӀара Ӏаттагара шура яккхара укх шера шоаш тӀаийца хиина социалистически декхараш.

Лоацца аьлча ферма сий дола коллектив хӀанз тӀадоагӀача шера чотах къахьегаш я. Из да цар Сийлахь-боккхача Октябра 54 шу дузача денна хетаду совгӀат.

Х. МАГОМЕТОВ.

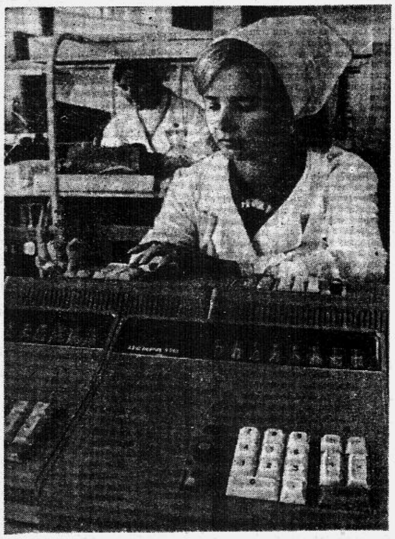

«Искра-110» яха теӀаду лакаш дола вычислительни машен кхоачаргья хӀанз йолча бухгалтерски техникана метта. Цу аппаратий хьалхара партеш арахийцай «Счетмаш» яхача пензенски заводо.

«Искра-110» яхачо болх бу микроэлектронни база тӀара механическичарел кхозза сихагӀа. Болх бара тешамегӀен дӀа-хьа яхьара аттагӀен я из. Аппарат хьаяьй счетни машенашта проект увттаеча Ленинградски конструкторски бюрос.

СУРТА ТӀА: монтажницаш Зинаида Горячеван (хьалхарча плане) Надежда Болеевай кийчача аппаратащка хьожаш ба.

Ю. Набатова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЗАВОД НИЗ БОЛАШ ЙОАГӀА

КПСС XXIV-ча съездо доккхийн бехктокхамен декхараш хьалхашка оттадаьд мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически промышленноста болхлошта. Пхе шера планагӀа чакхдоаккха мехкдаьтта 1,5-зза дукхагӀа хила деза. Цунца дувзаденна В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллектив декхарийла я предприяте технико-экономически хьокхамаш тоаде.

Завода коллектива керттера декхар да болх беча установкай мощносташ лакхъяр, арахеца продукци пхе шера 1,2 миллион тонн дукхагӀа хилийтар, 1971 шерре а из 200—300 тонн дукхагӀа ара а хецаш. Завода установкай мощносташ лакхъяра йола мероприятеш кийчъяьй НТО Ӏилма-технически объединене болхлоша. Масала, НТО членаша нн. Тимофеева, Апринцева, Николаева, Хаджиева, Гуменюка, Горина кийчйир № 8 йолча установкана реконструкци яра проект. Из реконструкци чакхъяьнначул тӀехьагӀа цу установка мощность кхозза лакхагӀа хургья. Шера цига арахецаргья массехк миллион тонн мехкдаьтта продукци.

Установкана реконструкци еча хана цхьана реконструкци ергья товарно - бедала боахама, шеръергья хица Ӏалашо ю блокаш. Цу установкана реконструкци яра балхаш хӀанз чакхдоалаш латт.

Ӏилман - технически общества членаш Ӏаш укх шера кхоачашде дезача балхий уйла яь, цар уйлаш ю дӀахорча шерашка завода мощность лакхъяра дешай а. НТО 20 болхлочо перспективни план оттаяьй ғарггарча шерашка технологически установкашта реконструкци яран интенсификаци яран. Уж балхаш чакхдала деза 1976 шу тӀаьхачалехьа. Цу шерашка дукха балхаш дергда къахьегама овсарле лакхъяра. Халача балхашта механизаци автоматизаци ергья. Цу проектагӀа 4 установка кӀезигагӀа хургья заводе, хӀаьта реконструкци яьча цо шера 2 миллион тонн дукхагӀа чакхдоаккхаргда мехкдаьтта. Установкашта реконструкци яра поректни балхаш (уж я 6 установка) кхоачашдергда завода проектировщикаша НТО членаша. ХӀанз цу перспективни планага хьожаш ба НТО Совета членаш. Гаргарча хана НТО заводской Совете хьажа а хьежа чӀоагӀъергья из.

Перспективни планагӀа производственни процессашта автоматизаци е лаьрхӀад.

Уж балхаш деча хьалха латт КИП-а цехе болх беш бола НТО членаш. НТО членаша нн. Степахина, Чуриста, Кононенкос хьинаре дакъа а лоацаш гаьннарча паркерча резервуарашка мел мехкдаьтта продукташ я ховргдолаш приспособлени кийчъяьй. Иштта газо-фракционирующи установкашкарча продукце дикал миштай хьожаш деча тӀахьожама балхашта автоматизаци яьй. Пятилетка чакхъялалехьа технологически установкашкара продукце дикалга хьожаш йола 170 прибор оттаергья. Уж мероприятеш чакхъяьхача шин установка продукцена лабораторни анализаш е езаргьяц. Лабораторера болхлой кӀезиглургба.

Вай мехкара тхаяр санна йолча предприятешка а ухаш дикагӀйола опыт хьайию завода НТО членаша. Тха заводе чӀоагӀа чоалхане гӀулакх лоархӀаш да товарни-бедала паркашта управлени яра автоматизаци яри цига болх беш бола нах кӀезигбари. Цунца дувзаденна ер шу долалуш из болх дика вӀаштӀехьбаьккхача город Уферча мехкдаьтта чакхдоахарий опыт Ӏомаеш хилар НТО член Кутлугузин. Цо цигара ера гаьннарча вертикальни резервуарашка мел продукци я хойташ йолча прибора цхьа экземпляр. Завода хьалашка хьежжа из прибор эргаяьккха тоайир НТО членаша. Цу тайпара бӀаь прибор кийчъе лаьрхӀар. ХӀанз 15 резервуар латтача цхьан парке цу тайпара прибораш дӀаоттаяьй. Цудухьа цу парке а ухаш резервуараш йизайий хьежа безаш болхлой. Пятилетка чакхъялалехьа массайолча паркашка а оттаергья цу тайпара прибораш.

Дукха балхаш ду заводе халача процессашта механизаци яра даькъе а. Коксови кубашта ремонт яра болх завода эггара халагӀа лоархӀачарех ба. ХӀанзалца куба пхо хувцаш хилча цунна кӀалцӀийоагаю моттиг хьавӀашагӀа а яьккха де дезаш хулар уж балхаш. НТО членаша нов. Балаянца, Вязникова, Танаянца, Живолупова, кхычар кердача тайпара кубашта ремонт ергйолаш гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхар. Яьга пхо куба люкашка гӀолла хьаара а яьккхе цунна метта кердаяр дӀаоттаю. Из бахьан долаш кубана ремонт еш йоаккха ха дикка кӀезигъечнай, предприятена шера хула пайда 200 эзар сом да. Кубашта ремонт яра керда технологи коксови цеха производствана хӀанз юкъехьош я.

Иштта чӀоагӀа хала лоархӀаш болх бар парафинови цеха фильтропрессии отделене беш хиннар. Хьалха кулгашца Ӏобоассабеш хиина гаг тепловой методагӀа Ӏобоассабергболаш вӀаштӀехьдаьккхад гӀулакх. Кулгашца деш хиина балхаш цӀендаь дӀадаьхад. Цига болх беш йола фильтропрессаш эргаяьха хийцай, кхычахьа болх беш йола фильтропрессаш а тӀадоагӀача шера эргаяьха хувцаргья. Уж мероприятеш чакхъяхарах къахьегам аттача баккхарал совгӀа кхычахьа балха ваха йиш йолаш 60 болхло мукъаваьккхав. Из керда технологи кийчъеча хьинаре дакъа лаьцад завода НТО членаша нн. Мельникова, Тарасова, Шуликос, Тимофеева, Поваляева, Алексеева. Кхы а дукха балхаш даьд НТО членаша производства процессаш эргаяхара.

ТӀеххьарча хана НТО членаша вӀашагӀбетталуш группаш а еш къестаду лоархӀаме дешаш, хӀана аьлча цхьан сага низ кхоачаргбац цхьадола дешаш къестаде. ХӀанз заводе творчески къахьегаш II группа я. Царна юкъе ва 99 саг. Цар шоаш болх барал совгӀа творчески къахьегара юкъеувз кхыбола болхлой а. Юххьанцарча НТО организаце веррига а дакъа лоацаш 351 член ва, царех 23 болхло а волаш.

Керда техникен технологии производствана юкъеяхьара даькъерча Ерригсоюзни хьажаре а хьинаре дакъалоац завода НТО юххьанцарча организаце. 1969—70 шерашка из болх дика лелар белгал а доаккхаш НТО организацена хьожайир Сийлен грамотен ахчан премин. Укх шера а хьажара юкъе дакъа лоацаш да тхо. Из болх тоабара вӀашагӀъелла я 11 сагах латта комисси.

Ди тӀехьа товлуш дӀабода Ӏилман-технически общества болх. Укх шера сентябрь бетта еза бедал чакхйоахаш болх беш хиинача каталитически крекинга установке цеолиташ йолча катализаторашца болх бергболаш гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхар. Цо торо хулийт лакха октанови бензинаш дукха а дукхагӀа арахеца. Лоацца хана цу методах болх бе йолаелар установка. Цу методах болх бе йолаенначул тӀехьагӀа мехкдаьттацара хьакъоастаду бензин 7—8 проценти сийрда мехкдаьтта продукци 4—6 проценти дукхагӀа хиинай. Из мероприяти чакхйоаккхача хьинаре дакъалаьцар НТО членаша нн. Петрова, Борисенкос, Казанера, Литвинова, кхычар.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча хьинаре дакъалоац завода изобретателашеи рационализаторашеи. Рационализаторий Совета балха цахалдаш тӀахьожам лоаттабу завода НТО Совето. Духхьал дӀабахача 9 бетта завода рационализатораша кийч а яь производствана юкъе йихьай 613 рационализаторски предложени. Цар паччахьалкхенна 1 миллион сом совгӀа пайда баьб. Рационализаторски балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш 345 болхло ва, царна юкъе ва 117 член.

ХӀанз вай мехка тоъаш яц кхачан парафин. НТО члена нов. Семеновас Центральни заводской лабораторе болхлошца цхьанз керда технологи кийчъяьй тха завода хьалашка цу тайпара йола продукци арахецара. Из болх цо дика чакхбаккхарах цунна еннай технически Ӏилмай кандидата цӀи. ТӀадоагӀача шера парафинови цехе дукха мероприятеш чакхйоахаргья 1973 шера денз кхачан парафин арахецара.

Творчески болх ритмичю дӀабахийтара боккха лоархӀам болаш гӀулакх да инженерно-технически болхлой новаторий технически дешара боарам лакхбар. Технически дешара хӀанз кулгалдеш ба НТО членаш нн. Сеймова, Захарова. Царна новкъостал ду ерригача цехий кулгалхоша. Укх шера шоай квалификаци лакхъяра курсаш чакхъяьхай 600 болхлочо. Цу даькъе 106 болхлочо чакхъяьхай къахьегама дикагӀйолча методий школаш. 103 инженерно - технически болхло дешаш хиннав тайп-тайпарча курсашка. ХӀанз 120 инженерно - технически болхло завода болх къахьегама ларда тӀа вӀаштӀехьбаккхара дешаш Ӏомадеш ба, 14 саг дешаш ва Грозненски мехкдаьтта институте.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра иштта хьинаре творчески къахьегача тха коллективо толамца кхоачашдергда шийна хьалхашка латта лоархӀамен бехктокхамен декхараш.

Р. МАРТИРОСОВ,
В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода керттера технолог.

ВIАШИ ДОВЗАРО

ЧIОАГIДЕРГДА ДОТТАГIАЛ!

СУРТА ТIА: Лобатланe хьалхьеш латта кьхат ду комбинат.

Советски Халкъа интернациональни бувзамаш дегIадоаладар — вежарашха йолча партей кулгалхоша шоаш КПСС XXIV съезде къамаьлаш деча хана лаккха мах баь долча Коммунистически парте гIулакхий лоархIамегIарча оагIонех цаI. Социалистически мехкий содружество дегIайоалаяра юкъе доккха дакъа лоац Советски доттагIала обществай Союзо. Тха газето хьалхагIа хоам баь хиннача тайпара, Нохч-ГIалгIайчу боккха болх дIаболабаьб советско-венгерски доттагIала республикански отделене. Цо даьха эггара хьалхара гIанаш — Венгерски Халкъа Республика Комаромски областаца новкъосташха доттагIала гIулакхаши социалистически яхьи оттаяр. Вошал тессача областе Нохч-ГIалгIай АССР партийни делегаци хинначул тIехьагIа венгерски доттагIий вайцига баьхка а хилар. Уж Нохч-ГIалгIайчу баьхка хилар, предприятешка, дешара заведенешка ахарах, корта бола гIулакхаш тассарах газето хьалхагIа хоам баьбар шийн дешарашка.

Тахан оаха дош лу тхоай венгерски коллегашта. Цар довзийтаргда шоана Комаромски областа боахамеи культурнии вахар.

ХЬАДУВЛА ОПЫТ ВIАШИ ЙОВЗИЙТ ВАЙ

Комаромски область шийн характерга диллача юртбоахама область яц, цига баха дукхагIбола нах промышленни предприятешка болх беш ба. Бакъда тха юрта боахам а дикка лоархIам болаш ба, из кхетамца а лелабу.

Тха колхозаши госхозеши шаьрача хиена ца Iеш лоамарча моттигашка а я. ДукхагIча дакъе дукхха доакъош дола боахамаш да уж, бакъда царна тIа-тIа дукхагIа специализаци ю. Цу тIа гIолла царех цхьадараш керттерча дакъе хьайбаш, комсаш, е ялат леладеш да. Iалама хьалаша форо хулийт специализаци е.

ГIадвугаш да хьайбаш леладелва тIа - тIа дукхагIа промышленни ларда тIа доаккхаш хилар, къаьстта коа тIара оалхазараши хьакхарчи лелаелга. Из бахьан долаш хьахинцад фуаш дукхагIа гулдаран оалхазарий, хIаьта иштта хьакхий дулх дукхагIа дакхаран дола хьалаш. Хьайбаш промышленни леладелга — из автоматизированни боахам ба, цира кулгашца къахьегац.

Тха области коа тIара оалхазараш леладелга Венгре меттел доазол дехьа а довзаш да. «Бабольна» яхача госхоза хьокхамагIа хьаю коа тIара оалхазараш деладу фабрикаш, масала СССР-е.

ХIанз оаха кхоачашдеш да шурен бежана дулхи даккхара гIулакх. Бакъда доахан леладеча хIанз а кIезига я механизаци. Птицефабрикашта тара йолаш массехк доахана комбинат хьалъяьй. Из юхь дIайолаяр санна хIама мара дац.

Хьайбай боахам дегIабоалабеше а, оаха шерду кхаш леладелга а. Укхаза керттера декхар да кхоачамхилал дика доакъар даккхар. Доакъяра база чIоагI а яь, хьайбай продукцега дIадодар лохдергда оаха.

Хьайбай керттера доакъар хьажкIаш я. Уж чIоагIа хьуакъ тха, цудухьа оаха уж дукхагIа дIа а юь, кхы а дукхагIа дIа а юргья. Цу лакхехьа цIи яьккхача «Бабольна» госхозе гектара тIара 60 центнер хьажкIаш йоал.

ХьажкIаштачул дукхагIа теркам тIабохийт оаха кIина. КIин «безостая» яха а кхыдола а советски сорташ тхоай венгерски лерхI оаха, иштта чIоагIа даьржад уж тханцига, Венгре. Ялат доаккхилга дизза механизаци яь да, эгтара хьалха советски машенашца а еш. Масала, «Нива» яха комбайн массапахьа а тха кхашка я.

Хьоахае еза тха области комсий бешамаш а. Довкъанкен Дуная йистошкен йоккхий комсий плантацеш я тха, цига доча балхашта деррнгнешта а хIана яьац дуна механизаци яьй. Тха чхьагIар доахача мастераша геттара дика чхьагIараш ду. Хетаргахьа, шо а хьежа хургда царех цхьадарашка.

ХьалхагIа сомий бешамаш ццар тха, хIанз тхо доккхал де йиш йолаш да оахош кхебеча сомах, къаьстта Iажех, оаха уж экспортагIа дIакхухьийт, СССР-е а кхухьийташ. Тха Iажех, кхорех, хьайбаех гуржий боалех цхьа дакъа консервни заводашка кхоач.

Тха юрга специалисташ доттагIала тIехь хIара шера Советски Союзе кулаш хиларах вала безам ба са. Советски доттагIий опыто новкъостал ду тхона юрта боахам толамца дегIабоалабе.

Тхох дуккханей йиш хургья Нохч - ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхой вахар а цар балха опыт а йовза, тхоай опыт дIайовзийта а. Цунах вIаши пайда баларал совгIа, доттагIал чIоагIдеш хIама а хургда.

Имра НОБЕР,
газета корреспондент.

ДЕГIАУХ ОБЛАСТА ИНДУСТРИ

Территорега диллача эггара зIамагIа я Комаромски область, цхьабакъда, Венгре эггара промышленнегIа йолча областех цаI я. Цо дIалоац 2.253 квадратни метр — мехка территорех 2,4. Цу цхьан ханна, бахаче наьха дукхалга диллача шоллагIча моттиге латт из Пештски облостагара дIаийккхача. 1949 шера даннеегIа, 220539 саг вахар укхаза, хIаьта укх шера — 305.000. Баха нах иштта дукха бебар — нах промышленносте чуболабалара бахьан.

ЧIоагIа шийна дIатIаозаш бола низ хиннаб областа промышленность. Цун влиянегIа кердача моттигашка баха Iочубахка лаьрхIар эзараш дезалаша. Нагахьа санна 1949 шера предприятешка болх беш 32.000 болхлойи гIулакхера нахи хиннабале, хIанз кхозза дукхагIа ба уж промышленностеи торговлен.

Географически карта тIа яьнная керда городаш. Областной центре —Татабане, 1949 шера 40 эзар сагал кIеззига дукхагIа нах мара бахацар, хIаьта хIанз 70 эзар хIана бахац вьина бах. Къона город а я — Орослань. Из йолча моттиге 1949 шера зIамига юрт яр, хIаьта хIанз цига бах 20 эзар совгIа нах. Духхьал промышленносто влияни ю къьнеи къонеи городаш дегIаахара.

Тха областа юхьмараж белгалйоаь кIоро. Кхоъ бассейн я укхаза—Татабань, Дорог, Орослань, 1950 шера цига баьккха тайша кIор мехка баьккхача берригача кIорах 35,9 процент хилар. ДIахорча 15 шера шозза дукхагIа — 4 миллион тоннагара 8 миллион тоннага кхоачаш баьккхаб кIор.

Еза - йоккха индустри дегIаахар керда заводаш хьалъяргеи къаьначарна реконструкци яргеи Iалаьмате дукха капитальни вложенеш дIаахийтарца дувзаденна да. Хьалхарча пятилетке 3 миллиард форинт капиталовложенеш кхаьчай областага, хIаьта кхоалагIча пятилетке (1965—1970 шш.) 15 миллиард кхаьчай, Из бахьан долаш хувцаенная промышленноста структура. Хьалхарча плане яьннай хими, машиностроени, приборостроени. ХIаьта хьахийцача ахчах 18 процент хIана дац аьнна дар чуIе цIеноиш хьалдарга дIадахийтар.

Поэташа хестадаь тха башхахоза бIа сийна Дунай областа Iаламо даь доазув а хинна дIаэттад. Хин берда йистошка гIолла вIаштIеххьа - тIехьа яда заводаш. Царех шиъ — Комаромски мехкдаьтта чакхдоаха предприятии Альмашфюзитера глиноземни заводи айхха ювзаенна я производстаага диллача цхьатара йолча Советски Союзерча заводешцеи проектни институташцеи. Мехкдаьтта чакхдоахаца заводе советски мехкдаьтта ух, из доагIа «Дружба» яхача турбопровода чу гIолла е танкерашка а детта Дунай тIа гIолла хьаккхуь. Берригга мохк Iалашбу заводо «супер» яхача бензинацеи мехкдаьтта тайп-тайпарча продукташцеи.

Пхийтта шера предприяти шеръеннай. ХIанз цо хьаю 150 тайпара бе-бе продукци. ЙиълагIча пятилетке — 1971 — 1975 шерашка дIахо эргаювлаш тоалургья завод, къаьстта шоай тайпара машендаьтташ дукхагIа арахецаргда.

Дукххача советски специалисташта йовзаш я Альмашфюзитера глиноземни завод. Из дунен шоллагIа тIом чакхбаьнначул тIехьагIа Советски Союза новкъосталца хьалъяьй. Болх бе йолаялийтай 1950 шера, балха овсарле шера 60 эзар тоннага дIакхоач. Цул тIехьагIа глиноземеи алюминеи производство дегIайоалае дукккхача шерашта план оттайир. Укх шера балхаш чакхдаьннад. Юххера а балха овсаре дизза лакхъеннай. Укх гарггарча итт шера, технологически процессаш эргаяьха тоаяр бахьан долаш, шера арахецa глиноземм ах миллион тоннага дIакхача эзаш я.

Дунен халкъашта юкъерча бувзамашка лоархIаме моттиг дIалоац глиноземни производства хьакъехьарча венгерско - советски соглашене. 1980 шерага кхаччалца СССР-е глинозем ухийтаргья Венгре хIара шера 330 эзар тонн а йолаш. Из соглашени Iалаьмате бокххача лоархIаме я тха мехка. 1967 шера эггара хьалхара эшелон яхийтай турпалча городе Волгограде. Цу хана денз даим етта эшелонаш ух Альмашфюзитера сийлахь - доккхача эрсий хин йистошкахьа. Волгоградера кийча продукци — алюминии хьайию оаха.

Химически предприятешта юкъе къаьстта моттиг дIалоац искусственни хьоасий заводо. Массехк шера Iалаьмате йоккха предприяти, 1975 шерага кхаччалца дегIаухаргйола бIарча город а яь дIаоттаяьй из. Цо арахецача продукцех пайда эц текстильни промышленносто. Полиамидах хьаю кхалингаш йола чархаш, подшипникаш.

Комаромски областа цементни производства мехка белггалара моттиг дIалоац. 1961 шера болх бе йолаелар Лабатланера цементни завод. Цун продукци Iалаьмате безача маьха лоархIаш я.

Шийн машиностроенеи приборостроенеи предприятешца гIоръяьнна я тха область. Цар продукци гIоръяьннай Венгре меттел, доазол дехьа а. Тайп-тайпара станокаш, лобараторнии медицински прибораш йозка кхухьийт социалистически мехкашка санна, иштта капиталистически мехкашка а.

Тха яйга промышленность укх тIеххьарча итт шера мара дегIааха йолаеннаяц. Диткъа каьхат ду завод хьалъяь йоалаш латт Лабатлане. Iалаьмате боккха лоархIам болаш я цун кхоане.

Предприятешта реконструкци ярца, механизацеи автоматизацеи юкъейоалаярца дувзаденна промышленносте ух кхалнах. Мехка юкъера лаьрхIача болчул кIезигагIа бар тха облас а хьалха болх беш бола кхалнах. Цудухьа партийнии паччахьалкхени органашта хьалхашка декхар оттадаьдар кхалнаха дика хьалаш хилийтеи уж промышленносте чуозеи аьнна. Из декхар кхоачашдаьд. Нагахьа санна 1954 шера берригача болх беча нахах кхалнах 15,5 процент хиннабале, пхийтта шера из цифра шозза лакхъеннай.

ЙиълагIча пятилетке Комаромски областе индустри шеръярга дIадахийта лаьрхIад 15 миллиард форинт. Парте еннача указанегIа, цу вложенеех 25 процент чуIе цIенош, культурно-бытовой гIирсаш хьалдарга, кхычахьа, — вешта аьлча бахача наьха вахара боарам лакхбарга даха дезаш да. Цхьабакъда, капитальни вложенай доккхагIдола дакъа — 54 процент промышленность дегIайоалаярга дохийт.

Цу долаче хIамаша тешал ду, тха парте шийн мехка экономика чIоагIъяра, Советски Союзацара доттагIалеи вIаши гIойле йолеи бувзамаш дегIадоаладара йоаккхо еш хилара.

Клара КОВАЧ,
газета промышленни отдела заведующи.

СУРТА ТIА: Тотобанерча цхьан шахте оттаеш йола кIор боаккха польски комбайн вIашагIйоллаш латт.

Социалистически мехкий къахьегамхой! ДоттагIали цхьоагIои чIоагIъяра тIехьа, вежарашха вIаши леладу гIулакхаш дIахо а дегIадоаладара тIехьа къовсам лоаттабе!

(Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 54 шу дизарга даьча КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

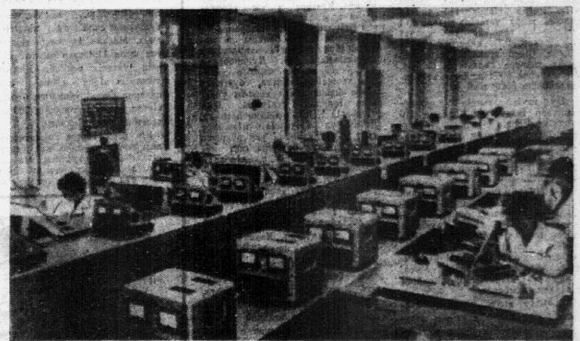

СУРТА ТIА: бустаман прибораш еча завода цеха.

Культура ганзаш — халкъа

Венгерски Социалистически болхлой парте культура хьакъехьара политика укх тIехьарча итт — пхийтта шера дика тIайнцар тха мехка бахача берригача наха. ХIана аьлча из вахара кхетамца, реальни мах бара ларда оттаяь йоландаь. Бакъда из кхоачашъеча нийслу цхьайола хала проблемаш: культурни вахара тайп - тайпарча доакъошка нийса йола керттера проблемаш кхоачашъеча цкъаза кьалха оттаяь планаш юхатоае езаш хул. Керттера дар да художникий безам, ориентаци хьахулача керттера лоархIам бола социалистически культура марксистски ларда чIоагIъяр. Тха парте Х-ча съездо чIоагIйир культура хьакъехьа хьалха оаха тIанйца хинна позици, бакъда цо оттадир: «хIанзалца санна болх бе беза кIеззига дикагIа а беш», аьнна.

Комаромски области шийн тайпара долча промышленни куцо къостаю цун культурни вахара ориентаци а. Горнопромышленни лоархIам бола дукха предприятеш, ейгача промышленностеи езайоккхача индустреи заводаш йолча тха городашка бахача мастерий художественни произведенешка керттера теркам тIабохийт къахьегама саг хьахьокхара.

Тха областе эггара дукхагIа дегIаенай изобразительни искусство. Художникаш, графикаш, скульптораш тешаме ба социалистически реализма принципашта. Лакхденна да литературни вахар а. Шерра дегIаенай художественни самодеятельность. Исполнительни культура езарий боарам лакхбеннаб. Масала, областа центр йолча Татабанья города шахтерски симфонически оркестро концерташ уттаду кхийнараша а кагийчарна а. Самостоятельни симфонически оркестра концерташка хьажара обонементаш оттадаьд. Из да халкъа классически музыка езаш хилар, профессиональни боацача музыкантий программа кхоачамболаш шера хилар а.

Дика толамаш доах халхарий шахтерски ансамбла а. Доазол дехьа яха цо дIадовзийтар зрителашта тха халкъа халхараш, къаман традицеш.

Дика болх бу тха областа халкъа кхыча ансамблаша а, царца драматически, изобразительни искусства ансамблаша а беш. Культура областной ЦIагIа цIенхаштта болх беш я тайп - тайпара кружокаш, къаьстта естествознане кружок, укхаза къоначa наха тохкамаш ду, Iалама къайленаш гучайоах.

Тха областа культурни вахаре боккха лоархIам болаш я «областной культурни концепци». Тхо гIерт тхоай культурни вахара лардий шерра анализ е, цун хIанзара гIулакхи дIахо йодача ханара декхарачи къоастаде. Тха керттера принцип я культура ганзаш, духовни жовхьараш халкъага кIоаргагIа дIакхачийтар.

Боккха теркам тIабохийт оаха музееш дIахо а дегIайоалаяра. Цу хьакъехьа шийн тайпара белгалонаш йолаш я тха область. Укхаза, Татабанья города гаьна доаццаш Вертешселлош яхача юрта я Европе геттара кIезига нийслу эггара хьалхара саг (первобытни саг) ваьха моттиг. Римски заман памятникаш а дукха да тха крае. Тха юрташкарча, городашкарча дукххача памятникаша хьадовзийт венгерски халкъа дIаяхача замай вахар. Венгерски паччахьалкхе хьахиннача шерашка яь хинна крепость йолча городе Эстергоме тохкамаш ду, хIаьта городе Татабанье я шахтайн болхлой боламеи музей.

Культура дегIайоалаяра хьакъехьарча политике лоархIаме да ленински къамий политика новкъа долхача оаха областе бахача немцаштеи словакаштеи шоай къаман культура дегIайоалаяра мел эша торонаш хулийташ хилар. Цар къамаца иллейи халхарийи ансамблаш тха мехка меттел доазол дехьа а йовзаш я.

Бахача наьха вахара хьал тоадаларо лакхду цар культурни хьашташ а. Масала, столицагара дIаийккхача тха областе эггара дукхагIа я телевизораш, радиоприемникаш, дукхагIа хул бахача наьха шоай доалахьара автомашинаш а. Цар йиш хулийт бахача нахага дIа-юха баха тха мохк дикагIа бовзийта а доазол дехьа баха хила а.

Советаша, профсоюзий областной совето, заводаша дукха средстваш къестаю культура цIенош хIанзарча оборудованеца тоадара, бахача наха паргIата, культурни салаIа хьалаш цар чу хьахилийтара. Культура болхлоша шоай низ тIабохийт бIаьшерашка культурех къовстадаь хиннача халкъага культурана карагIдаьнараш дIакхачийтара.

Образоване системе педагогике революци хиннай тханцига. Кхетадеш ма дий педагогически Iилма дегIадоаладара а эргадаьккха тоадара а советски хьокхамо влияни яьлга. Дикка низ тIабохийт болхлой дешадагIача берашта новкъостал дара а. Города Татабанья шахтоуправлене хан-ханнахьа стипенди тел дешадагIача болхлой талант йолча берашта, вуз чаккхъяккхара новкъостал ду царна.

Тха областе арадоаккхаш да культурни вахара антологи. Шера кхозза арадоал из, цо дIадовзийт нахага культура дакъе карагIдаьнараш, Iилма тохкамий результаташ.

Тхоаш долхаш бола никъ нийса хет тхона, культурно - политически принципаш кхоачашъяра цо тIавугаргва аьнна а хет.

Иштван ХОРВАТИ,
ВСРП Комаромски обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

КХАЬ НОАХАЛАХ БОЛА КОММУНИСТАШ

Комаромски областе 1500 партийни организаци я. Кхаь ноахалах бола коммунисташ вIашагIтох цар. Царна юкъе ба Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце тIемахой, 1919 шера хиннача Венгерски Советски Республика бIухой. Эггара лоархIамерча участкашка болх беш ба Хорте фашистски режима шерашка къайлагIарча коммунистически болама юкъе хинна болхлой, ахархой, интеллигенци. Массане а лоархIаш болча «къаьначарна» тIехьаболх мохк мукъабаьккхачул тIехьагIа коммунисташ а хинна дIааьтта эзараш бола нах. Из областной партийни организаце керттера низ ба. Юххера а, кхоалагIча ноахалах бола коммунисташ ба 20 — 30 шу долла нах. Цар кхетам а ийцаб хьал а кхийнаб гитлеровски бIехалаш лелхадаьчул тIехьагIа эттача халача хьалащка.

Уж кхаь ноахалах бола коммунисташ (берригаш а 20 эзар саг ва уж) тха шахтерски областа авангард я.

Партийни вахара массаза а керттера хиннай шахтерски характер. Хорте фашистски режими немецки оккупации йолча хана коммунистий партех хилар вахарен валарен дош дар, бакъда шахтераша хIаьта а къовсам лоаттабора шоай мохк кортамумукъен шийн лоIамен хилийтара тIехьа.

ХIанз ерригача предприятешка хIана яц аьнна я партийни организацеш. Бакъда укх тIеххьарча хана хувцаеннай цар балха стиль. Хьалха цар дакъалоацар хIама ца эшаш деррига практически дешаш къоастадеча. ХIанз партийни организацеша кхоачашбац боахама органий болх, царна хьалхара болх бац, лостам теля, нах оарцагIбоаха болх бу. Парте хьалхле лелаю, бакъда кхычар бе беза болх ше бац. Воахама хьалхле лелаераша, аппарата керте латтараша шоай балха, шоай декхарех доагIача дешашта жоп лу, шоаш къестаду дешаш.

Партена чухь чIоагIъеннай демократически централизм, кердача тайпара уттаду цо лохерча партийни организацешцара шийн бувзамаш. Хьалха партийни болхлой районашкеи моттигашкеи дIа а бахий къоастадора гIулакхаш. ХIанз ха я хьалхле лелаяра принципа уйла е а из кхоачашъе а.

Цо чIоагIъю централизм, лакхду лохера партийни организацеш шоай лоIаме хулга. Партийни комитеташа хьалхле лелаеш бу болх дикагIа бовзаш, принципагIа боагIаш ба. Хьалхашка латта декхараш лакхденна дале, партийни организацеша шоаш къестаду, кхоачашду уж.

Партена чухь хулаш долча хувцамаша йоккха влияни ю коммунистий кхетам лакхбара. Боахаме, вахаре тахан керттера дар да классови къовсамо дIадехар. Балха боарамо хьахьокх социализм хьалъярца дола гIулакх. Цуа лоархIам коммунисташка хьалхле хиларах латт. Хьалха латтача шахтераша, колхозхоша, интеллигенце хьанаре дакъа лоац партийни балха юкъе, партийни боацача наха кхетам луча юкъе, идеологически балха юкъе.

Партийни нах кхотабенна хилар, партийни организацей динамизм — яз партийни организацеша чIоагIало лувца керттера низ ба.

Советско - венгерски доттагIала идея ях парте мугIарашка. Советски Союза, Коммунистически партеца тешаме хилар доалл хIара коммунистах. Советски халкъо доахача толамаша дог гIоздоах цар. Нохч - гIалгIай делегаци еча областе массанахьа а дика хийтар. Массанахьа а уж тIанийцар сийлахь - йоккхача Советски паччахьалкхен тешаме къонгаш хиларах тарра.

Эмиль КАППЕЛЬ,
«Долгозок лапия» яхача газета редактор.

МАЦА ТОАЛУРГДА ГIУЛАКХ?

Укх шера сэнна цIенхаштта къахьийгадац Наьсарен района «Октябра 40 шу» совхоза жа леладераша. КПСС XXIV съезда сийна шерра яьржаяр цига социалистически яхь.

Цунах дика беркат а даьлар, хIара бIаь жийна тIехьа цар кхебир 109 Iаьхар, 156 процент кхоачашйир цар тха дIачудалара план.

ХIанз кхы а доккхагIа дола декхараш тIаийцад жа леладераша Сийлахь-боккхача Октябра сийна. Цар дош деннад, хIара бIаь жийна тIехьа 110 Iаьхар кхебе, хIара устагIан тIера 3,1 килограмм тха даккха, планах 85 Iаьхар, 2,7 килограмм тха долча. Шоай декхараш кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба уж. Боахамерча 5000 жена юкъе бахкаргболаш 3060 жий ба.

Цу жена лаьрхIа шортта доакъар Iалашдаьд боахаме. 110 тонн йол аргIаш я даь дIаоттаяьй, 350 тонн сенаж лаьттах еллай, 90 тонн ча фермашта юххе хьа а дена аргIаш даь дIаоттадаьд. ХIаьта 300 тонн совгIа силос еллай.

— ХIанз жена искусственни осеменени е кийчлуш да тхо, — аьлар жа леладеча ферма бригадира Дзауров Султана. Тахан а тIехь болх дIаболабе мара ца безаш, шоай Iулаш кийчдаьбаьннаб дикагIбола жаIуй Хамхоев Абдрохьман, Гасаров Муса, Галагаев Абдрохьман, Келигов СаIадал, кхыбараш.

Бакъдар аьлча, иштта къахьегаш болча жаIуй хьашташ лерттIа кхоачашдеш бац совхоза кулгалхой. 1968 шера электрически ток хьачуя бIоагIий Iодегiар укхаза. ЦIеношка, жа чудоахкадеча помещенешка лампилгаш Iоэхар. ХIанз кастта жа чудоахкадеча, уж дахкача помещенешкара фонараш аракховсаргьяй аьнна гIадбаха хьайзар жаIуй. Цхьабакъда цар гIадбахар таьнца даланзар. Тока бIоагIий IодегIа, электрически лампилгаш цIеношкеи базашкеи Iоэхка баьлча, дIахо эшар де дезар а лампаш хьалсага езар а шун шоай совхоз я, хIаьта шун шоай электрикаш а ба, аьнна дIалийха бахар свет хьачуюллаш баьхкараш. Цул тIехьагIа жаIуй болабелар совхоза кулгалхой болча дехар де аха. Юххера а уж кIордабаьча кулгалхоша аьлар, «шуна тха гIулакх дац. Назрановски подстанци я уж балхаш де дезар». Цул тIехьагIа подстанце начальникага нов. Дударовга а бахар дехаре. Цо совхоза хьалтIа хьожабир. Иштта, бургацах ловза бераш санна хьал-Iо удаш лела кIоардадир жаIуша. Цул тIехьагIа КПСС райкоме леткъар, Леткъачул тIехьагIа, цIеношка свет хьачу а йилла укх деношка юха а даьхка базашка свет чуюлларгья оаха аьнна дIабахар совхоза электрикаш Гайтови Касеви. Уж дIабаха хIанз 3 шу даьннад. Свет хьачуюллийтилга хьсадича кулгалхой «шун бала-м бацар тхога» аьлча санна кулг а лостадий дIаболх. ХIанз жа дахка долалургда. Хьалха санна шоай салярка йоагаю фанараш лота а яь, царна юхе хаьхой оттабе безаргба жаIуй. Хьагучох, дийнахьи буси марта, пхьер па дуаш уж цига лаьттаб аьнна совхоза кулгалхой сагота а бац. Из гIулакх иштта латтий хой-хьогI Наьсарен производственни управлене кулгалхоша.

Б. ГАСАРОВ.

9 бутт дIабаьннаб культура учреждений хьажари художественни самодеятельноста IX республикански хьажари хьакхайкадаь. Тха районера 16 библиотекеи 10 клубеи учреждении юкъеяхар цу хьажара.

Библиотекашта юкъе ях йоладеннай парте XXIV съезда материалашта, наха къахьегама, патриотически, атеистически литературана пропаганда дикагIа яра, хIара цIенга книжка дIакхачийтара.

Клубийи культура ЦIенойи болхлой художественни самодеятельноста хьажара юкъе дакъа лаца кийчлуш ба, цар сакъердаме сайренаш ю, къахьегамхоша культурно салоIилга вIаштIехьдоах. Масала, книжкаш дешараш укх шера 11,3 эзар сагага кхоачаш дукхагIа хиннаб. Книжкаш дешараш хIанз санна дукха цхьанна шера хиннабац районе, хIаьта дIателa книжкаш 200 эзар экземплярага дIакхоач.

Ши бIаь гаргга тематически литературнии сайре, ийс диспут, езткъа берий утренник, кхо бIаь совгIа библиографически обзор, цаIи ахи эзар гаргга беседеи читкеи яьй клубашкеи библиотекашкеп.

ИЙСЛАГIЧА РЕСПУБЛИКАНСКИ ХЬАЖАРГА КИЙЧЛУШ

Районни хьажара комиссе хIанзле шоаза итог яьй культура учреждений хьажар мишта лел, клубех, культура ЦIеноех, библиотекех хьалха яьннар малагIа я, тIехьайнсари хьажар чакхдалале тIехьакхе езари малагIа я хьожаш.

Таханалца яхьера хьокхамаш эгара дикагIа да № 1 йолча городской библиотека (заведующи Ершова Ирина). Книжкаш дешараш соахкарчул 710 саг дукхагIа бар 1 октябре. Дикка дукхагIа хиннаб книжкаш деша ухараш а дIатела книжкаш а. Библиотеке цIена, паргIата, хоза кийчдаь даь плакаташ, книжкай выставкаш хул. Книжкаш деша ухарашца хIарапеца къаьст-къаьста болх бу. Книжкана кхетамца пропаганда яро книжкаш дешарий безам тIабахийтаб художественни литературана меттел, политическичоа а.

Укх шера 9 бетта деша дIатийнна книжкаш 22 эзар экземпляр совгIа, е соахкарчул 10141 экземпляр дукхагIа хилар.

ЛархIа а йоагIаш районеи вай республикеи меттел, РСФСР-е а дикагIа йола библиотека лоархIаш я городера № 1 йола берий библиотека (заведующи М. С. Пущина). 1970 шера лелаяьча яхьа итогегIа карара-кара тела республикански ЦIе байракх лелаю библиотека коллективо.

Дика гIулакхаш дукха даьд цу библиотека. Деша книжкаш кхухьаш 1589 дешархо ва. Царца 7 сайре, диспут, 62 обзор, 11 утренник 235 читкеи беседеи яьй. Бераштa дукхаеза Мария Степановна. Цо кхетамцеи сакъердамеи чакхйоах массови мероприятеш, книжкаш дешара культура мишта хила еза хьех, книжкана безам тIабохийт, хьехархой коллективана новкъостал ду кхувш йоагIача тIехьенна коммунистически кхетам балара.

Хьажар долча юкъагIа ший болх дикка тоабаьб Тебоева Марема кулгалдеча № 2 йолча городской берай библиотека коллективо а. Деша книжкаш кхухьарий дукхалга диллача № 1 йола городской библиотека дIаяьлча шоллагIа латт из. 50 эзар совгIа тайп - тайпара книжкаш дийшад укх шера 1712 дешархочо. Литературана пропаганда дикагIа яр духьа бераща конференцеш ю, книжкаш дувц, литература обзораш, утренникаш, беседаш, читкаш ю, хоза кийчлу плакаташ, книжкай выставкаш.

Боккха, массе оагIорахьара, дика чулоацам болаш болх бу къаьнара болхо Е. А. Львова керте латтача районни Вознесенски библиотека коллективо бахача нахан «Кавказ» колхоза колхозхоштеи юкъе. Районе эгтара хьалха цу библиотекана еннай «ТIехдика болх бу библиотека» яха цIи. Из еза цIи сий ца доладеш лелаю коллективо. Ший гIулакхаш леладу цо библиотекаи культура ЦIени пенел чухьа леладаь ца Iеш, колхоза кхаш леладечеи хьайбаш леладечеи бригадашка а. ЧIоагIа лоархIаме массови мероприятеш чакхйоах цига библиотека болхлоша, къаьстта а хIанз КПСС XXIV съезда материалех лаьца.

Белгалдаьккхаьза даргдац Дзандукаева Новсата кулгалдеча Долакоарча зональни библиотека а болх дика беш хилар. Могае мегаргйолаш а я. Помещене дIачудовла шо, тIаьккха ховргда шоана цу чу мел хоза, паргIата цIена я, плакаташ мел хоза да, выставка мел дика кийчъяьй. Культура ЦIен агитбригадаца цхьана беседаш е яха «Ингушский» совхоза кхашкеи хьайбаш леладерашкеи болчен дукхаз хиннай Новсат, цо новкъостал даьд къахьегама листокаш, «Молнеш» арахецача. Культура ЦIенца цхьана сакъердаме тематически сайренаш ю библиотека коллективо.

Дабий - Юртара библиотека юрта алхха цаI мара боаца культура кхувроч ба. Цудухьа дукхагIча даькъе массово - политически болх бе безар библиотека заведующи Костоева Маржан я. Халахете а, литература хьайддарцеи дIателарцеи чакхбоалийт Маржана ший болх. Юрта вахар 1290 саг воллашехьа а 1 октябре кхаччалца книжкаш дешараш верригa a 400 гаргга саг мара вац, уж a дукхагIлараи бераш да, хIаьта дIатийнна книжкаш 2 эзар экземплярал кIеззига совгIа мара дац. Цо хьахьокх, библиотека заведующе нов. Костоевас ший идейно - теоретически боарам лакхбара болх беш, книжкаш дешаш, царна йоагIIача тайпара пропаганда еш ца хилар. Книжкаш дешаращара болх Iаьмате во вIаштIехьбаькхаб Советски юрта. Библиотеке цхьалхо яц, харцахьа ниiсдаь оттадаьд книжкаш, бIеха леладу дневники читательски формуляраши, массови мероприятеш чакхъяхац. Библиотека заведующе Штель Ирмай юкъера образовани я, болх дика булургболаш я, нагахьа санна ший балха цIенхаштта уйла тIайохнйташ хуле.

Тоабе безаш ба Юкъерча Аьлкхерча (заведующи Ужахова Сахрат), № 4 йолча совхозерча (заведующи Абукарова Фатима), Чкалова юртарча (заведующи Ахмадова Марем) библиотекай болх.

Бакъда, лоархIаме массови мероприятеш укх шера дукхагIа чакхъяьхай клубни учрежденеша. Общественноста дакъа а лоацаш, КПСС XXIV съезда хетаяь сакъердаме сайренаш чакхъяьннай ерригача клубашкеи культура ЦIеношкеи. Цар тематика хиннай «Парти — вай заман хьаькъал, сий, эхь-юхь», «XXIV съезда тха рапорт», Кхо ноахал вIашагIкхетар», «Тхо Ленинен партен гIулакха тешаме да», кхыдараш.

Долакоарча культура ЦIен коллективо библиотекаца цхьана тематически сайре чакхъяьккхай «Са къахьегам — хьона пятилетка» яхача темах лаьца.

Сайре дIайолаелар «Ингушский» совхоза парторганизаце секретара Гуноева Махьмада кердача пятилеткера къахьегамхой гIулакхийи декхарийи хьакъехьа доклад а еш. Цул тIехьагIа лаьрхIа уйла тIаяхийта ладийгIар производстве хьалха латтараша комбайнераша Хь. Гетагаевеи, Н. Датыжевеи шоай опыт ювцаш даьча къамаьлашка.

Юртбоахама литературана чIоагIа сакъердаме обзор йир, хIаьта пионераша шоай монтажаца цецбаьхар ладувгIараш. Сайре чакхйоаллаш, художественни самодеятельносте дакъа лоацараша концерт оттадир.

ЧIоагIа раьза хиина дIа-хьа къийстар гулбеннараш.

Халахете а, районе культура цIеношкеи клубашкеи массанахьа а яц цу тайпара сайренаш. Из ла мегаргдац.

К. ЗЫСКУНОВА,
МалгIабика района культура отдела заведующи.

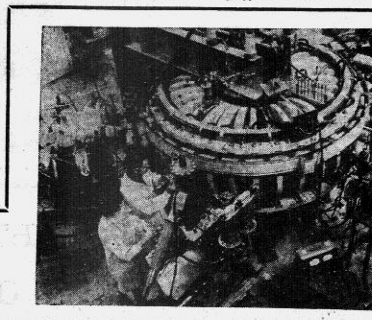

МОСКВА. И. В. Курчатова цIерагIча атомни энерге институте академика Л. А. Арцимовича кулгал а деш Iилмахоша тохкамаш деш латт «Токамак» установкай системана йолча лакха температурни плазмашта.

Уж тохкамаш дарах 1971 шера Паччахьалкхен преми хьожаяйта оттадаьд.

СУРТА ТIА: «Токамак» яха установка.

О. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

БАРТТАР, ВIАШИ ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР, ДОТТАГIАЛ

25 октябре КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Франце кхаьчача, цун сийна 101-зза залпагIа йоккхий топаш кховсаш къамий Салют делар, безаме дош оалаш моаршал хаьттар цуга Президента Ж. Помпидус, эзараш болча парижанаша безаме, дог цIена тIаийцар советски вокха хьаша.

ХIанз геттара къаьга кхетадеш да цу дийнахь советско-французски отношенеш дегIаахара керда этап дIайолаяр. ДоттагIала, дувцар вIашн кхеталара, дика традицеш, культураш ганзаш вIашн йовзийтар. дунен шин гIема халача шерашка вIашн цхьана гIулакхаш лелалар хьахилар йIаьххача хана. Париже Л. И. Брежнева белгалдаьккха махиллара, кердалар латт укх тIеххьарча шерашка кхы цхьаькха а традици хьахиларах — Советски Союзен Францен кулгалхой хан - ханнахьа вIашагIкхеташи къамаьлаш деши хилара традици хьахиларах.

Цу традице ийкъ бухи паччахьалкхени адамийи балха эгара тайп-тайпарча доакъошка шин мехко вIашн шерра гIулакхаш леладара. Из дара хьада юхь дIайолайир инарал де Голль визитагIа Советски Союзе 1966 шера июне венача дийнахь. Советско - французски отношенеш шеръяреи чIоагIъяреи ийкъ дIахобихьар 1970 шера октябрь бетта Президента Помпиду Москве визит хиннача хана.

Советски Союзен Францен Париже вIашагIкхетаро кердача лагIа тIа йоахаш даккхийо шин мехка юкъера отношенеш. «Переговорашка холуш итогаш хургхилар хIанзе а гучадаьннад аьнна бIубенна ала йиш йолаш официальни визита хьалхарча дийнахье а результаташка вугаш каст-каста хулаш дац, — аьннад «Франс суар» яхача газето. Политически къехьара Советски Союзен Францен наблюдателаша цхьа барт а болаш беча лоархIамагIа цу итогех эгара керттера дар да кхерамзлени вIашн гIулакхаш леладарен дешай хьакъехьара Европа юкъара совещани гульярца дувцен уйлаш цаIаш хилар. «Кхерамзлен хьакъехьара Европа юкъара запеннача дерригача дешай хьесовещани кийчъяр хургда Москваси Парижеи цхьана низ тIа а бохийташ де лерхIар, — яхаш яздy цунца дувзаденна «Эко» яхача парижски газето.

Л. И. Брежнев «Рено» заводашка хиларо, французски болхлошна дог цIена вIашагIкхеташи къамаьлаш деши хиларо дог гIоза кер тохаболийташ хьахьеккхар вIашн экономически гIулакхаш леладарах хьехинна доттагIалла беркат. Цу эгара йоккхагIйолча паччахьалкхен фирма специалисташа хьинаре дакъа лаьцар Московски малолитражни автомобилаш ю завод юхакийчъеча юкъе. «Рено» завода болхлоша кIезига къахьеганзар цу предприятена а Ижевски автозавода а дукха оборудовани кийчъеш. Л. И. Брежнева визит йолча хана «Рено» фирмас Камски автомобильни комплекса дакъа а хинна дIа. Марсела гаьна йоацаш Фос-сюр-отта езача, шера 250 эзар двигатель бергболча дизельни двигателий завода проект оттаергйолаш контакта кулгаш яздир.

Ший оагIонгахьара Советски Союзо а хьинаре дакъалоацаргда Мере металлургически комбинат хьалъеча Франце экономикана боккха лоархIам болаш хургья Советски Союзера хIара шера шин ахи миллион кубометр газ лоаттаергйолаш йола соглашени.

Вай мехкаца йIаьххача хана вIашн экономически гIулакхаш леладар Францена боккха лоархIам болаш хурга хIанз «доллар кIалхардаккха» лерхIаш США-с цхьан оагIорахьара шоашта хьаштдола гIулакхаш леладеш хиларца дувзаденна Малхбузен экономически вахаре цIенхашттара халонаш эттача хана.

Версале шу оттадаьча ше къамаьл деш Президента Ж. Помпидус боккха мах бир вIашн леладеча советско - французски гIулакхий. Дувцар Европах, аьлар цо, гуш йолча е хьахилара кхерам болча конфликтех, е геза дIадаьккхара геттара боккха лоархIам болча проблемах хиларах, вай жоашташа дIалех вай вIашн дагадоалаш хилар. Помпидуна ше яьча переговорий керттера декхар къоасталеш КПСС ЦК Генеральни секретара аьлар из латт вай халкъий барттарга, вIашн гIулакхаши доттагIали леладарга вIашн бола безам биззагIа бувцарахи гIулакхаца дIахьоккхарахи.

Л. И. Брежнева Франце хиннача визита итогаша тешавеш тешал ду из декхар къаьстта дика кхоачашдаь хилара.

ВIАШИ ДУВЦАР КХЕТАДАРА ХЬАЛЕ

СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина Канаде яь визит чакхъяьннай. Хоалам беш яьча коммюнике тIа белгалдоаккхаш махиллара, визит йолча хана ять переговораш чаккхъьалар дувцар къайле йоллаш, дог цIена, вIашн кхеташ долуш хиле.

Оттаве яьча переговорий гIо-гаш Канаде йийца а Iеш, дунен кхыча мехкашка а дика тIаьхий. Советско - канадски отношенеш толамца дегIаяхарца арахьарча политика обозревательашта гI тайп-тайпара социальни строй йола паччахьалкхенаш машаре яхара принцип практически кхоачашъеш хилар. «Монреаль стар» яхача газето бахьан доацаш аьннадац А. Н. Косыгина визитах «советски машара гIулакхий дакъа да».

ВIашн тешара, ший лоIаме хилари къаман суверенитети, территори бIарчча хилар, ерригача паччахьалкхений цхьатарра бокъо хилар лархIара, чурча гIулакхашта юкъе ца лелхара, низ юкъе ца боалабара а из юкъебоалабара кхерам ца хилийтара а, ООН Уставага хьежжа переговорий наькъаца къовсаме латта проблемаш къоастаяра принцип йизза чакх а йоаккхаш, шоай отношенеш лелаяра хьокхам тел кхыча мехкашта Советски Союзои Канадаси.

«Советски Союза политика массаза а хиннай машар лорабара тIаерзаяь, — яхаш белгалдоаккх «Канадиан трибюн» яхача газето. Машар безаш-хиларо хьахулийт СССР-ан Канадаиен юкъе вIашн бола тешам дегIабоалабара лард чIоагIъю. вIашн гIулакхаш леладара торонаш шер а ю».

Советско - канадски коммюнике тIа белгалдоаккх шин мехка хьалхле лелаеча деятелашта юкъе хан - ханнахьа личнн контакташ хилара СССР-ен Канадан правительстваша боккха лоархIам беш хилар, уж дIахо йолача хана е дагайолаш хилар а. Иштта безам болаш хилар могадеш кIирагIа цкъа арадоалача «Пасифик трибюна» белгалдоаккх «дукха дукхагIа болча канадашта шоай советски лоалахочунца машаре бахилга, Канадаиен Советски Союзан юкъе вIашн леладу гIулакхаши доттагIали хулга дезаш хилар».

КРИЗИС ГОТЪЯЬЙ

Капиталистически дунен цаI шоллагIчоа тIехьа экономически совещанеш хул. «Юкъарча рынка» ялх мехка викалаш хIанзза вIашагIкхийтта хилар Вашингтоно бахкийтараща — паччахьалкхен секретара заместитела заместителща Сэмюелсаца, президента гIончаца Питерсонаца, финансай министра заместителца Волкнераца. Дукха ха йоацаш Вашингтоне хиннача дунен - халкъашта юкъерча валютни фонде совещанена юкъе дакъа лоацаш хилар дерригача керттерча капиталистически мехкашкара делегаташ. Цига вIашагIкхийтта хилар цхьа-карчу тоьлла экономически гIулакхий хьакъехьара министраш а.

Хадданза йола совещанешкий консультацешкий ю капитализма системи Iуьжаш йола геттара вра вIашдуьхьалара кIезиг-дукха а кIаьде лерхIаш. Уж хьахуш хилара бахьанаш да америкайски доллара тIаьтта хадда хьали из вIалхара даккхара Вашингтоно деш долча гIерташ. Шоашта тIаьттача холоний дукх кIезигаза низ болча Малхбузен Европан Японен конкурентий а США-с кхыча мехкий товарашта 10 процент кхочуш тIатохуш оттаяь пошлина а цар экспорт халача хьал йахьар — «Пасифик трибюна» белгалдоаккх дук- оттаеш Вашингтоно кхыча мехкий валюташта беш бола низ а: ВIашагIкхийттача Штаташа кризис экспортагIа Малхбузен Европен Японен дIакхухьийт.

Вашингтоно ший лоIаме гIулакхаш леладар бахьан долаш дукхача мехкашка лоацлу производство, лакхлу бе болх ца хилар. Голландe бIаьрча боахамаш дохаши дукха нах балхара дIабоахаш моттигаш хиннай. ТIом хинначул тIехьагIа цIаккха ца хиннача тайпара миллион сагага кхоачаш лакхденнад бе болх ца хилар Англе. Бе болх ца хилар дакхлу ВIашагIкхийттача Штаташка шоашта чухь а. Доллар кIалхар даккха леладеча гIулакхаша хIама техай американски къахьегамхошта а. «Экономика хьакъехьа Уолл — стритагара дикадар дарга дог дахар берага хьежа цIок доаладара ийса да» ший бахьан доацаш аьннадац цхьан вовзаш волча американски профсоюзни деятела ше правительства экономически соцамаш дувцача хана.

Шоай заседанешкеи вIашагIкхийттачеи капитализма дунен капитанаша ка ца йоалаш лех цоаш сайцачара дIабаха моттиг. Переговорий истола тIа къоасталургйоацаш гаьна яьннай империалисташта юкъера вIашдуьхьленаш. «Трибюн де насьон» яхача французски газето белгалдоаккхаш махиллара хIанзара валютно - финансови хьал сиха хьатIайоагIача экономически депрессе юхь мара яп. «Нуво журналь» яхача вокх газето белгалдоаккх «вай са дуаш йолча кризиса кIалхара довлара вIалла дог доахилге йоаллаш хIама гуш дац» яхаш.

Шоай биззача низаца болх беш я хIанз Чехословакие шекар ду заводаш. ХIара денна бIаьш тоннаш гIолла шекар йоагIа чаккхьяьн.

СУРТА ТIА: Чески Брод горедерча заводе. Iойоассеш латта свекла.

ЧТК — ТАСС сурт.

НОВАТОРИЙ ХЬИНАРАГIА

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, кхыча предприятешка санна, къахьегаш ба башха-дика нах, болхлой класса дега-ондал — новатораш. ХIара 4—5 сагах цаI рационализатор е изобретатель ва укхаза.

Укх шера 9 бетта рационализаторашеи изобретателашеи еннача предложенеша 330 эзар сома пайда баьб. Полиизобутилен йоаккха конденсатор-холодильник совлен оттаяр бахьан долаш сеца яккха еза ха 301,2 сахьат лоацйир, вешта аьлча планал совгIа 80,5 тонн полиизобутилен яккха. 19 эзар сома рузкъа кходе торо хилар. Цу предложене автораш ба вокхкагIвола машинист Григорий Леонтьевич Мирошниченкои установка вокхкагIвола оператор Борис Максимович Ивановии.

Керда тайпа катализатор хьаеш йола прокалочни пишкаш технологически режимага йоахача хана 20 тоннага кхоачаш продукци йовш моттиг ийсъелар. ЙоккхагIйолча оператора Эльвира Аваковна Тарасовас предложени елар, пишк кердача режима тIа йоалаеча хана эгтара хьалха, катализатор а ца йоллаш, чIоагIагIа бола цун жарж чутасса, аьнна. Цу гIулакхо 20 эзар сом гаргга пайда бир.

«6Н81» яхача горизонтально-фрезерни станока тIаехка кий хьаяр бахьан долаш торо хилар кхесташ йолча насосийн контакторийн полумуфтай церагаш е ца сзаш, станок мукъаякха. Цу дешо кхоийт полумуфташ, уж кийчъеш хьега къа кIезигдаьд, шера 14,402 сома пайда бу. Цу предложене автораш ба ремонтни массерске мастер Чокаев Лема Хаджимуратовичи Калашников Николай Ивановичи.

Слесара Исраилов Микаила Iийсас ялх предложени еннай оборудованехи кечалахи дикагIа пайда эцара тIаерзаяь. Цар луш бола пайда 13 эзар сом гаргга ба.

Установка механика Сосунов Владимир Андреевича енна ялх предложени балха юкъеяхьаро 17,780 сома пайда баьб.

Установка вокхкагIволча машиниста Шарашкин Георгий Ивановича кийчъяьй шера 6600 сом пайда бергбола 7 рационализаторски предложени, хIаьта лакхе вай хьоахаваьча Л. Х. Чокаева ийс рационализаторски предложени еннай, 13 эзар сома экономически эффект а йолаш.

Установкай мощносташ совъяхара, йовш йола мехкдаьтта продукташ кIизигъяра, реагенташ, Iы, хий, электроэнерги, кхьяраш кхоеш дIаахийтарен йола изобретенеш производства балха юкъекхувлара болхлой, инженерно-технически болхлой, рационализаторий, изобретателий коллектив оарцагIъяккхар духьа «Грознефтехимзаводы» объединене дикагIйола предприяти хоржаш хьажар хул заводе.

Укх шера хьалхарча ах шера итогех «Грознефтехимзаводы» объединене, облВОИР-а, облсовпрофа, приказ-соцамагIа хьалхара моттиги премий хьожаяьй тха завода. ХIаьта завода дикагIболча рационализаторашта нн. Б. М. Ивановна — вокхкагIволча операра, И. М. Исраиловна — слесара, С. К. Калмыковна — слесара, Л. Х. Чокаевна — мастера совгIаташ деннад предприяте кулгалхоша.

Укх деношка заводе гIоллерча приказагIа премеш еннай 240 сага, рационализаторски предложенеши изобретенеши балха юкъекхухьача хьинаре дакъа лацарах.

Сийлахь - боккхача Октябра сийна рационализаторски предложенеши изобретенеши балха юкъеяхьара чотах 310 эзар сом Iоаде, аьнна, завода коллективо денна дош хIанзле а тIеххоачашдаьд — балха юкъейихьай 360 рационализаторски предложении 5 изобретении, кходаьд 330 эзар сомал совгIа ахча.

Е. ПАНКОВА,
Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода изобретенешеи рационализацеи йола инженер.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьаццайолча моттигашка дохк а доллаш, хьада лостам боацаш, лаьгIо, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 7—12, Грозне 9—11 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буси хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, хьада лостам боацаш, гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсанка 0 градусагара 5 градусага шелали деношка 10—15 градусага кхоачаш йIовхали йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

ХЬАЖА, ЛАДУВГIА

2 ноябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.00 — Передачай программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. Iалаьман хьахой. 10.40 — «Хьинар дола къонах» яха художественни фильм. 12.15 — Музыкальни киоск. 12.45 — Кердадараш. 17.00 — Передачай программа. 17.05 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 17.30 — Ший лоIамагIа бола къовсам. Советски Союза турпал Нурадилов Ханпаша дагалацара хетаяь кагирхой юкъера еррига союзни турнир. 18.30 — Миллионний ленински университет. Социалистически Демократи хьакъехьа. 19.00 — Нохч - ГIалгIай литературацара Ленина образ. 19.20 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.30 — Шоана. бераш. 19.45 — Передачай программа. 19.50 — Телевизионни фильмай Еррига союзни 4-ча фестивала фильмаш — лауреаташ. Парткома секретарь» яха художественни фильм шоллагIа сери. 21.00 — «Ха», Информационни программа. 21.30 — Лихачева цIерах йолча завода болхлой болча Московски поэташ. 21.15 — Дийнъенна миниатюраш», яха фильм-балет. 23.20 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Музыкальни передача. ДIалокх Мальсагова Ляляс (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — «Даьхен арепашка» яха передача. 9.35 — Совхозий производства ветераний заявкех дола концерт (нохчий меттала). 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Пятилетка хьалхара шу. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 16.20 — КПСС XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Керттердар дикал я (эрсий меттала). 16.35 — Ашараш. 16.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

3 ноябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

10.00 — Передачай программа. 10.05 — Кердадараш. 10.15 — Дешархошта. «Умелки мастерске». 10.45 — «Овод» яха художественни фильм. 12.20 — Духовой оркестрий Московски конкурса лауреатий концерт. 13.00 — Кердадараш. 17.00 — Передачай программа 17.05 — «ШейтIа кий». Тенеский республикански театра спектакль (нохчий меттала). 17.55 — «Ферма тIа Iуйрнна» яха документальни фильм. 18.10 — Спортивни хроника. 18.20 — «Социалистически яхьа хьалхалаттараш болча» яха фоторепортаж (гIалгIай меттала). 18.30 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.50 — Хоамаш, реклама. 18.55 — Къахьегамца сий долаш ва саг. Колхоза председатель Магомадов. 19.10 — «Шельменко-денщик» яха художественни фильм. 20.25 — Передачай программа. 20.30 — Футбол. шоллагIа тайм. 21.15 — «Ха». Информационни программа. 21.45 — Концерт. 22.15 — Футбол. Бельгера передача. Передача йисте яхача кердадараш, передачай программа.

РАДИО

6.30 — Юрта боахама знаний школа (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Къона тIехье кхетамца кхееш барех йола корреспонденци (гIалгIай меттала). 8.40 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — «Завком итогаш еш я» яха репортаж (нохчий меттала). 9.30 — Юртбоахама къахьегамхошта дола концерт (эрсий меттала). 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — КПСС XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. «Района таханен кхоанен» (гIалгIай меттала). 16.20 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 16.35 — Пятилетка боаха гIа. Промышленноста болхлошта (гIалгIай меттала). 16.50 — «Партийни организаци а социалистически яхьа», яха корреспонденци (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонах» (гIалгIай меттала). 20.00 — «Сийлахь-боккха никъ вайна сийрдабаьккхар Октябро» яха радиокомпозици (эрсий меттала). 20.30 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51, 364051. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам.— 3-39-11: бекхтокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарей, культуран, промышленностей отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющ проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-51. 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны; редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства— 3-42-28; отдела писем и бухгалтерия — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05247. Заказ № 9754.